Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in 8 Arist. de physica auscultatione libros - Cod. Ettenheim-Münster 271

[S.l.], [18. Jahrh.]

Qvaestio 6ta

urn:nbn:de:bsz:31-129411

Visual Library

uel nãa prius requireret, n̄ tempore, qa
alias mãa tempore aliquo spoliata esset
ōi fōa substiali, n̄ nãa, qa fōae desi-
tio, siue expulsio n̄ ē cãa, siue rão
fōae subsequntis, qd a dr nãa prius,
altero debet ēē cãa, uel rão, cuius sit
alterum, nec potē ēē dispōsio ad
fōam subsequntem, qa qd n̄ existit, n̄
potē disponere, atq desitio fōae prae
cedis ante aduentum fōae n̄ existit
tum qa existiam qlem qalem, et ne-
gatiuam prium accipit à sua cãa, ni
mirum à fōa, tum qa mãa alias care-
ret, uel instanti uel parte aliquā
temporis fōa substiali, haec de cadis
intrinsecis ad honorem patientis Chri
ac dolorosae virginis dicta sunto.

QVAESTIO 6TA.

DE

causa efficiente

ARTICVLVS IMVS quid sit causa efficiens

Nota definitionem causæ efficientis efficiens est primum principium per se, à quo procedit actio, l. motus, atque effectus.

Ruuius l. 2. trac. 4. q. 1. ex uarijs locis Artis in quibus de efficiente egit, hanc colligit eiusdem definitionem, efficiens est primum principium per se, à quo procedit actio, l. motus atque effectus, dicitur primo principium loco generis. Secundo primum, non ordine intentionis sic n. finis est principium primum, sed ordine executionis, nam forma ordine executionis principium primum esse non potest mutationis siue actionis, cum sit terminus actionis ipsa u. materia, licet præsupponatur ad effectum neque prius tempore causa efficiens actionem incipiat, quam materia recipiat, sed naturalis mutatio simul sit ab utraque, tamen secundum rationem prior est influxus causæ efficientis, quam materialis, unde secundum præcisas rationes formales loquendo, passio est ab actione, et non è converso, ideoque uera est, ac propria hæc causalis locutio, quia agens, agit, ideo materia recipit deinde uidetur ordo illud principium prius esse actionis dicendum, quam sit materia, quod de

terminare debet materiam ad causandam actio-
nem atque effectum, sed efficiens debet de-
terminare materiam, quia est primum principi-
um p.m. materia ex se est indifferens, ut
sit huius l. illius compositi pars, sive causa
quo etiam indifferens erit, ut sit huius
vel illius mutationis, actionisve compositum
producentis principium, quo determina-
re debet, non ab alio a. potest, quam ab
efficiente quo, deniique nihil potest causa-
re, nisi efficiens prius incipiat agere
quo non potest dici primum principium, unde
mutatio sive actio, potest tamen hoc causa ef-
ficiens saltem prima, ut patet in creatione
ubi materia non principiat creationem.
Dicitur tertio per se, ut excludantur causae
per accidens. Dicitur quarto, a quo, ut
excludantur caetera causarum genera, nam
finis non est a quo, sed propter quem, sive
cuius gratia est actio, et effectus, materialis causa
est id, in qua, vel ex qua fit actio
et effectus, formalis ad quam tendit actio
et per quam effectus perficitur. Dicitur quinto
procedit, illique per verum realem influxum
sive causalem, hinc licet actio generativa

Nota materialem causam esse id in qua, vel ex qua, fit actio, et effectus.

368. procedat, à priuaē generatiua n̄ tm̄ cāa
liter, sic neq̄ dicet ēē caā efficiens

Obiectio. **Dices** primò, dafio hæc soli Deo gerunt
qa solq illa ē prium principium actionis
oēs n. reliquæ caāe ab ipso dependent
et solq illa independens ē.

Obiectio secunda. **Dices**, sdo, caāe instrumentales sunt
ueræ caāe efficientes, et tn̄ n̄ sunt pri
mum principium actionis, nam caā prin
cipalis ē prium principium.

Obiectio tertia. **Dices**, tertiò, dafio efficientis caāe n̄ dif
fert à dafione naāe, ḡo mala ē.

Responsio prima **Respond**: ad primum, n. s. probaēm
d. Deq ē solum principium primum sim
plicitas, et in dependens, qdq̄ nullam
hat priorem caām C. et solum princi
pium prium sdum quid N.

Responsio secunda. **Respond**: ad sdum C. caās instru
mentales, ēē ueras caās efficientes
probaēm u. d. n̄ sunt primæ in genere
caāe principalis C. instrumentalis N.

Responsio tertia **Respond**: ad tertium N. n̄ differre,
si quæres per quid: Rx per partes, à
quo, quæ significant singularem caāe
efficientis influxū, hoc ē siue imā
nentem, siue transeuntem, siue uiolentā

Nota defiem caāe efficientis dupliciter differre à defione

siue naturalem actionem, aut mutationem, deinde differt, quod efficientis definitio actiuo tantum principio conueniat, naturae uero conuenit tum passiuo, tum etiam formali plures differentias ipse reperies. a. 2. quotuplex sit causa efficiens, et quaeuis causandi radicalis.

naturae, primo propter partem a quo deinde, quae definitio causae efficientis tantum principio actiuo conueniat, naturae uero tum passiuo, tum formali.

ARTICVLVS 2. DS quotuplex sit causa efficiens, et quaeuis causandi radicalis

Conc. propria, causa efficiens diuidi potest eo modo, quo causa in communi, in creatam scilicet et increatam, in uerbum, et particularem, in causam per se, et per accidens, in totalem, et partialem, in principalem, et instrumentalem, de qua diuisione mox dicendum erit, in physicam, et moralem, in uniuocam, et aequiuocam, in eam, quae est actu, et eam quae est in potentia in subordinatam per se, et per accidens, sic a. diuidi posse patet, ex singulorum descriptionibus supra allatis, quo a. quaeuis causa efficiens nolle appellanda sit, constat ex

Nota, causam efficientem diuidi eo modo, quo causa in communi.

dictis ac magis illustrabit ex dicendis.

Nota uim radicalem causatiuam esse ipsam entitatem substantiae l. accidentis.

Conclio sta, uis radicalis causatiua efficientis, est ipsa entitas substantiae, l. accidentis, pro ut essentialiter dependent à suis terminis ad eosque producendos sunt proportionata, siue in genere causae principalis, siue instrumentalis. p. conclio, quia per propriam entitatem, tam substantiae in suo genere, quam accidentia in suo fiunt potentes elicere causalitatem actualem, consequenter dictas entitates proportionatas constituunt causa efficiens in actu primo, ergo illae entitates sunt uis radicalis, ut patet ex q. 3. a. 1. conclione 3. quam uide.

Nota causalitatem causae efficientis esse distinctam entitatem ab entitate.

Conclusio tertia, causalitas causae efficientis, nec est ipsa entitas, uel essentia, nec uirtus causandi, nec denique effectus, sed est distincta entitas ab entitate, ratio est, quia possunt à se mutuò separari. Sed causalitas est prior suo effectu, effectus u. posterior, tam essentia quam ratione causandi efficientis.

Nota causalitatem causae efficientis esse actionem.

Conclusio quarta, causalitas efficientis est actio, ita Suar. d. 18. s. 20. ratio est, quia illa est causalitas causae in communi, quo posito infallibiliter, formalitas, et actu ipso ponitur effectus

et quo n̄ posito n̄ ponit effg actu, sed ac-
tiā positā, aut n̄ positā ponit in falbl
aut n̄ ponit effg caā efficientis, ergo actio
ē caālitas caā efficientis. Sed quae
ē rāo Suar: caālitas caā efficientis
ē efficientia, siue effectio, sed haec ē
actio, ergo etiam caālitas erit actio, p.m.
caālitas caā ē id, à quo res fōaliter
et actu denoiat caāns, sed ab actiā
efficiens denoiat actu, et fōaliter ef-
ficiens, ergo p.m. solâ positâ actiā
l. effectione sufficiēr denoiat aliqd
efficiens, uel agens, ita, ut impōibi-
le sit, illud n̄ agere, et solâ sublatâ
actiā desinit ēē efficiens fōaliter,
ergo in illa ꝯsistit caālitas efficientis
p.m. si qd praeterea necrium ēēt
id l. ēēt ad actiēm praeuium tanq̄
radix, uel subsequns l. comitans il-
lam nihil horum potē dici, qa si
qd ē praeuium tunc n̄ pertinet ad
actualem caāem, sed ad uim caāndi.
habetur se potius per modum ꝯdiōnis
l. principij. quam caālitis, in quo si

Nota caāthem caā efficien-
tiam, siue effectionem.

Caālitas caā ē id, à quo res fōalr. et actu denoiat causans

392. sistat, siue præcisione mentis, siue
per supernaturalem annihilationem, res nondum
erit actu efficiens, donec ponat actio,
quâ solâ positâ ponit efficiens actu
quia tunc ponit infallibiliter effectum actu, quod
a. non sit aliquid subsequens, probat. quia
quod subsequitur actionem est terminus illius. siue
ipse effectus, i. aliquid effectum posterius, sed
effectus non est causalitas causæ, cum hæc ef-
fectum præcedere debeat, ergo quod sequitur ac-
tionem non est causalitas efficientis, denique
non potest esse concomitans eo, quod, ut
recte notat Suar. loco cit. illigi aut
declarari non potest, quod sit illud distinctum
ab actione, et principijs eius. ac conditionibus
præuijs ad illam. quod tamen sit necessarium
ad actionem, i. effectum producendum, nec
denique potest probabilis ratio necessitatis
reddi.

Obiectio prima. **Dices** primo causalitas causæ non est effectus causæ
sed actio est effectus causæ efficientis, ergo non est
causalitas. p. ans. via ad terminum non est ipse
terminus, sed causalitas est via, et effectus est terminus,
ergo causalitas non est effectus. p.m. quod oritur ab ef-
ficiente, est effectus. actio oritur ab efficiente.

et à uirtute illius, ergo est effectus.

Dices secundo, causa efficiens non potest esse sine eo, quod est causalitas, atque potest esse sine actione, ut ignis quando produxit ignem manet uera causa efficiens, etiam transactâ actione, quâ produxit illum ignem. Obiectio secunda.

Dices tertio, causalitas est in tertia causae, sed actio non est in tertia. p. m. actus rei est intrinsecus, sed causalitas est actus causae, ergo in tertia causae. p. m. quia calefactio manus ut. quae est actio, est in manu, non in ipsa igni, hic n. non calefit. Obiectio tertia.

Respond: ad primum, causalitas non est effectus propriè dictus C. immediatus, mediante scilicet aliquâ causalitate distincta à se. N. est itaque effectus impropriè dictus, non n. effectio caloris, dicitur effici ab igni, sed calor mediante effectione. Responsio prima.

Respond: ad secundum d. causa efficiens in actu secundo, et actualiter influens non potest esse sine causalitate C. in actu primo seu fundamentaliter N. quod non possit esse absque sua causalitate actualiter existente, licet esse non possit sine causalitate possibili, ad m. potest esse sine actione causa efficiens in actu primo C. in actu secundo N. Responsio secunda. Causa efficiens in actu secundo, et actualiter influens non potest esse sine causalitate C. in actu primo N.

394. **Respond:** ad tertium, caualitas ē intrīa d. caaīs intricis C. extricis N. cuiusmi ē finis, et efficiens negat, l. ē intrīa d. intrīe respiciens C. inhærens, l. adhærens ex naā rei N. d. deinde etiam probaēm oīs actus infoans, ē intrīus rei, cuius ē actus C. cuius ē actus denoīans N. sic uisio, cognīo lapidis ē actus denoīans lapidem uisum, cognitum, et tā nec uisio nec cognīo ē in lapide. a. 3. an res creatæ uerè aliqd efficiant

Responsio tertia

Caalitas ē intrinseca d. caaīs intrinsecis C. extrinsecis N.

ARTICVLVS TERTIUS

an res creatæ uerè aliquid efficiant, uel non. —

Sensus qnis ē, an res creatæ ueram habeant uirtutem efficiendi, uerangs efficiam à prīa caa, coīatam tam substiales, quam accidentales fōas efficiendi

Conclio prima, caæ creatæ et uirtutem hēnt agendi, et à parte rei, uerè aliqd etiam efficiunt, ē coīs Theologi ac phlōrum, ut Suar. d. 18. Met. s. 1 Ruiu l. 2. phys. trac. 2. q. 2. Conimb. c. 4. q. 11. a. 2. Mur. Sfortia, et alij, et S.

Nota caas creatas et uirtutem habere agendi, et à parte rei uerè aliqd efficere.

Thom: snam y"riam paucorum stultam
appellat. Suar: loco cit: temerariam et
erroneam, Con: per absurdam, et phlom
dignam, pbr ycl'io prio experiā q cla- pbr ycl'io pnā.
rissime docet à sole illuiari aerem
ab igni calefieri, ab aqua madefieri
res, neq; dici potē, ad praesiam solis
à solo Deo produci lumen, ut qdam
delirant, et ad praesiam ignis ignem
produci à solo Deo, si n. hoc suf
ficeret, tunc seqrer si Deus praesen
te aliquo pulice Caelum, et terram,
et Anglas produxisset, tunc Caelum,
et terram, et Anglos oēs ab illo pulice
fuisse productos, si item ad praesiam
unius muscae Deus exhauriret totum
mare, musca unica illud exhausisse,
dicenda eēt, quae, quam in sana sint
quis n videt. Tertio seqrer oēs hoies pbr tertio
ēē caecos, surdos, mutos, paralyticos,
stolones, ac sardos, q n. n potē eli
cere visiem, audiem aut altum sonum
illectionem etc. ille recte surdus, ca
cus dēr, sed si hoies n possunt quicq"
efficere, n etiam poterunt elicere visiem

Dbr quarto. audiam, illectiam, etc. qd eent oes caeci. Quarto si res creatae nihil efficiunt, sed illis tm tribuit effectio, eo, qd praesentibus illis Deus aliqd efficiat, tunc n eet rao, cur cala factio, vel accensio ignipotius, quam aequae, aut nivi tribuat. adeoqs qn in sacris litteris Gen. 19. dr urbem sodomam cum incolis oibus fuisse ab igne ac sulphure combustam, aequè dici potuisset à fontibus urbis fuisse accensam, cum aequè ad aquarum, atqs ad ignis praestiam

Dbr quinto Deus urbem deleverit. Quinto decebat, ut Con. aiunt, exuberantem divini Numinis bonitatem, et creatis suis n quoad solum ee, sed etiam quoad vim operandi suam qsi effigiem imprimeret, tum etiam, ut ijdem loquunt, id rerum creatarum dignitati mxe congruens, tum ut quae interitui obnoxia sunt ad sustinendas, et conservandas pro se agerent et quae occasum nesciunt caeteris proficerent, tum, ut oes partim agendo, partim patiendo quodam qsi vinculo col

ligatae essent, atque ita unitatis ordinem ser-
uarent, ac quasi societatem. Sexto frus- Probatur sexto.
tra haberent tot diuersas potentias, et organa
creatae. Frustra item datus esset calor igni,
frigus aquae etc. Septimo sacra scrip- Probatur septimo
tura multas actiones tribuit causis secundis
ut Gen. 1. germinet terra herbam
uirentem, et Marci 4. terra fructi-
ficat primum herbam, deinde spicam
etc. item Concil. Trid. sess. 6. Can. 4.
damnat dicentes liberum arbitrium ere,
atum nihil omnino agere, mereque passiue
se habere. Octauo sic argumentatur Suar: Probatur octauo
si causa secunda non efficit quicquid, sed Deus
solus ad praesentiam, tunc nos homines non faci-
mus uolitiones malas, sed Deus solus eas
nobis infundit ad praesentiam obiectorum
quod est blasphemum, et erroneum, non solum,
quia tunc non libere peccaremus, sed etiam
quia tunc non a nobis, sed ab optimo Deo
peccaretur, denique sequeretur a generante
creari animam, quod, ut Suar. est error in
fide,
Contra nostram conclusionem fuerunt primo illi, qui
asserunt creatas res nil operari, sed Deum ad praesentiam

Assertio sacrae scripturae, Genesis secundis actionem tribuentem.

378. earum oia efficere, tribui a. igni ug. actionem
ff. appariam, et qa Deus pepigit quodamodo
n efficere tales effus, nisi ad praesiam tali-
um rerum, aut talium. Sto sanserunt alij
à creatis corporeis nil poe effici, posse tn à
spuali, unde si res corporeae aliqd uide-
rent agere, dicebant illud oe effici à
quadam uirtute spualis substiae intime in
corporibus existentis. Tertio docuerunt ali-
qui à rebus corporeis fieri qdm accia n tn
substias, sed has aliquas à spualibus sub-
stijs creatis produci.

Nota diuersas deliran-
tium snas. quia corpori-
bus nil posse
effici, sed
solum à spua-
li asserebant.

Hi go obij ciunt prio, si res creatae uere
aliqd efficerent, tunc res multae productae
n eent creaae qd eet absurdum, pbr s.
qa ut aliqd dicat creaa, debet assi alr
pondere à Deo, at res à creatis produc-
tae n dependerent eeiatr à Deo, cum
defacto dependeant à rebus creatis. Sto
si creaae aliqd agerent, tunc Deus n ageret
modo perfectissimo. pbr s. qa perfectior
agendi modus eet si ille solus oia ageret
quam si cum creatis agat. Tertio Deus
oia operat in oibus, ut S. Paulus c. 12 ad
Corinth. go creaae nihil operant. Quarto

Nota obiectiones aliqt
qbus argumen-
ta sua defen-
dant.

Obiectio.

Obiectio.

si Deus operaretur cum creatis, l. operaretur totaliter
effectum, l. non, si totaliter, ergo creata nihil agat. Obiectio.
si non totaliter, tunc Deus imperfecte agit.
Quinto Deus et natura nihil faciunt frustra Obiectio.
sed virtus agendi in creatis, si daretur frustra
erit, quia si pari facilitate potest res aliqua
fieri sine, et cum aliquo, tum hoc alterum
erit frustra, atque effectus quilibet pari faci-
litate, sine, et cum virtute agendi in
creatis à Deo fieri potest, ergo virtus cre-
aturae erit frustra.
Respondetur ad primum d. multae res pro- Responsio prima.
ductae non essent creatae id est, non essent inde-
pendentes à subiecto productae, ad eoque stricte su-
mendo nomen creatae C. non essent creatae la-
te sumptae, hoc est quocunque modo à Deo
productae N. deinde probatis antecedens C. et
N. m. licet n. à creatis dependeant
non desinunt tamen essentialiter à Deo dependere. Responsio secunda.
Respondetur ad secundum N. s. eiusque pro-
bationem, quia perfectius quidem est se solo age-
re, quam cum altero, si cum altero fa-
ciat ex propria indigentia C. si cum al-
tero faciat, ex sola bonitate, et liberalitate
sic N. R. sed non ageret modo perfectissimo

380. tunc qn̄ sic agit, esto, n̄ posset ageremodo perfectissimo N. R. tertiò n̄ ageret perfectissimo modo habente se se in p̄fectione in ipsa pōa Dei N. in cāalie l. trno C.

Responsio tertia. Respondet ad tertium d. ans, operat Deus oīa, ut caā pria, n̄ a. ut caā sta cuius proinde cursum n̄ excludit, similiter n̄ sumus sufficientes, ex nobis tanq̄ ex nobis, ut idem S. paulus docet sine cursu Dei, qd q̄ cogitare C. possumus tn̄ oīa in eo, q nos confortat eodem modo nemo potest vel pilum capitis album aut nigrum facere se solo, et sine concursu divino ut in fra uddebimus

Responsio quarta. Respondet ad 4m, Deus producit oīa totāli, ut caā pria, q per se independens, qmus n̄ excludit operaēm caā sta ac dependentis, sicut licet ignis totaliter ignem producat in genere caē efficientis, ille reliquarum caārum, ut māalis, fōalis etc cursus n̄ respuit.

Responsio quinta. Respondet ad quintum cessā M. N. m. et probatis M. alias etiam cibus. ac potus aut frustra ad conservaēm vitae humanae, qa sine

his Deus posset aequè facilè conseruare hominem, ut apparet in beatis, cum etiam illud quod est in finem proportionatum, sibique comparabilem ordinatum non est frustra, talis a. est uirtus operatiua creaturarum. a. 4. de causa principali, et instrumentali.

ARTICVLVS 4TVS de causa principali, et instrumentali

Notandum primò, instrumentum esse quadruplex, naturale, supernaturale, artificiale, et morale, morale est, quod à suo principali agente moraliter, hoc est, iure, potestate, auctoritate, ratione, consilio minis etc. ad agendum mouetur, et applicatur, sic famulus dicitur instrumentum animatum sui Domini, legatus instrumentum principis etc. huic opponitur causa moralis principalis, quia moraliter agit, iubendo, suadendo etc. non tamen moraliter ab alio applicatur ad agendum sed suâ sponte, nutu, atque imperio agit ut pater familias in domo sua, Rex in regno suo, instrumentum artificiale est, quod ab artifice iuxta artis regulas assumptum adhibetur ad effectum artificiosum, ut peni-

Nota instrumentum esse quadruplex. naturale, supernaturale, artificiale, et morale.

Nota instrum. morale esse id, quod à suo principali agente moraliter ad agendum mouetur applicatur.

Artificiale est quod ab artifice iuxta artis regulas assumptum

adhibet ad effectum artificiosum.

cillus, securis, serra, causa u. principalis artificialis dicitur ipse artifex ad cuius placitum directionem, ideam, ac motum opus aliquod efficit instrumentum sup naturale illud appellat quod à Deo tanquam principali causa assumitur ad effectus sup naturales producendos, quarto denique instrumentum naturale dicitur, quod à natura institutum est ad aliquem effectum naturalem, et est virtus seu potentia activa naturalis data agenti principali, ut per eam effectus naturae suae gravitates producere possit, tale instrumentum est calor respectu ignis ad producendum ignem, humiditas, ac frigus respectu aquae ad producendam aquam, huic causae instrumentali respondet causa principalis, res nostrum illa cui certo modo subordinatur instrumentalis.

Supernaturale est, quod à Deo principali causa assumitur ad effectus supernaturales producendos.

Naturale, quod à natura institutum est, ad aliquem effectum naturalem.

Notandum secundo, tam instrumentalem, quam principalem causam sumi non, unquam latius, alias strictius, nam proprio causa instrumentalis laxe sumpta dicitur omnis illa teste Suarez d. 14. Met. s. 2. n. 6. quae est dependens ab alio, in qua ac

Nota causa instrumentalem laxe sumpta dici eam, quae est dependens ab alio

ceptione oēs caā sctæ dnr instrumentales respu Dei, à quo eēs tam in eēndo, quam operando dependent, atq; hac acceptiē solus Deus eēt caā principalis, cum solus hic sit à qualibet caā independens. sctò dici potē caā instrumentalis oīs rasual uirtus, quæ alicui dat, ut per eam operet, et sic caā instrumentalis comprehendat tam fōam substialem, quam accidentales superadditas supposito, quantumuis illæ sufficientes, et æq; perfectæ eēnt l. etiam nobiliores, quam ectus, imò etiam partes integrantes potissimum tn organicæ, ut manus, oculi etc. caā ac principalis instrumentali sic acceptæ respondens, ē ipsum suppositum operans, quatenus per seipsum l. per suam subsistiam, aut per suam fōam uim habet operandi. Tertiò omissis alijs acceptionibus sumit caā principalis et instrumentalis strictissimè et propriè licet eodem modo n explicetur ab auctoribus, unde sit.

Caā instrumentalis, laxè sumptus ē dependens ab alio, sctm quam acceptiem oēs caā sctæ respu Dei dnr instrumentales.

384. **Conclusio** prima, causa principalis stricte sumendo a recte definitur ab aliquibus apud Suar. d. 19. sec. 2. cum dicunt esse id, cui simpliciter tribuitur effectus, nec etiam recte definitur instrumentalis, illa, cui non simpliciter tribuitur effectus. primo quia actio rationalis est causa principalis, saltem ut quo, lectionis, amoris, ambulationis, et tamen ei non tribuuntur simpliciter praedicti effectus, non enim actio dicitur legere, amare, vel ambulare

Obiectio. sed homo. Dices causae principali, ut quod, tribui simpliciter effectum, quod satis est quia Deus absque dubio Deus est principalis causa ut quod ambulationis, scriptionis, locutionis humanae et tamen non simpliciter Deo tribuitur, scriptio, ambulatio, gemitus. Secundo effectus interdum tribuitur causae instrumentali ut iuxta theolog. quae secratio, absolutio etc. hoc quod est causa instrumentalis.

Conclio secunda, reiicienda est sententia eorum, qui dicunt causam principalem esse illam, quae per se, et sine motione alterius vim habet operandi, instrumentalem vero, quae non agit, nisi mota ab alia ratio, quia quando dicitur causa instrumentalis esse

q agit, ut mota, l. sensus est, quod non agat instru-
mentum nisi motum, motu locali l. motu al-
terationis recepto in ipso instrumento, et à prin-
cipali impresso praeviosque ad eius actionem,
sed hoc C licet gueniat causae instrumenta-
li artificiali, quod nisi moueatur, non operatur,
ut calamus nisi à manu moueatur, non scri-
bit, et penicillus non pingit, non guenit
omni causae instrumentali, ergo signum est, ma-
lè definiri causam instrumentalem esse
illam, q non agat, nisi mota. p. m. quia
calor ignis receptus in passo quieto pro-
ducit ignem, ergo non motus motu locali,
nec etiam intrinsecè opus habet. ut reci-
piat in se gratiam qualitatem ad produ-
cendum effectum, ergo non agit. ut motus mo-
tu alterationis. sed si causa instrumentalis est
illa, q necessario debet moueri, ac mutari
ut mutet deinde, moueatque subiectum per
productionem effectus in subiecto, tum causae etiam
principales saepe essent instrumentales,
quod est falsum. p. s. quia multae ex prin-
cipalibus prius alterantur. ut alterant ug-
piper non calefacit stomachum nisi prius
madefiat, et uinum non calefacit nisi

prius à stomacho calefactum.

Conclio tertia, n̄ placent illi, q̄ sine limitāe, l. ulteriore explicāe negant simpliciter caām instrumentalem influere per propriam uirtutem sufficientem ac proportionatam in effum, nam prīo falsum ē, qd instrumentum per alienam simpliciter uirtutem influat, cum per suam entitatem agat. Scta, sufficiens eius uirtus ē in suo genere, nam licet illa et sine principalis caāe ad miniculo atq̄s eleuāe effum n̄ producat, n̄ seqr tn̄ illam in suo genere insufficiem ēē, alias nec principalis caā sufficiens foret, cum neq̄s caā principalis ug. ignis sine calore q̄ ē caā instrumentalis sufficiat ad producendum ignem, si n. sufficeret l. sufficeret in oī genere et ordine caāe efficientis, at hoc falsum ē, qa sic nulla caā scta ēēt principalis, qa nulla ē abstè sufficiens. ut paulò post apparebit, imò nec Deus iuxta Suar. aueret ut caā principalis, qn̄ concurrit cum caā scta qa tunc n̄ operaret ut per se solus sufficiens. Tertiò n̄ potē dici inter caām

instrumentalem, et effectum illius nullam esse proportionem, quia ex communi, et in communi dicitur effectus esse proportionatus aliquo modo suae causae, quo modo non alias diceretur causa, et cur non lapis diceretur esse parens Joan. et hic auis, quod intercedit proportio.

Conclio quarta, non bene dicitur, esse illud esse stricte loquendo instrumentum quod uobis modo in agendo subordinatur alteri causae, ratio est, quia omnes creaturae subordinantur Deo, et Caelo sublunaria, et tamen nec omnes creaturae sunt stricte loquendo instrumentum Dei res, pro cuius uis effectus, nec omnia sublunaria sunt instrumentum Caeli.

Conclio quinta, in hac difficultate placet mihi explicatio Baumanni in thes. phys. ex quibus habetur, quod causa instrumentalis naturalis physica de qua potissimum sermo hic est, illa, cuius uis causatiua est accidens, ex sua tamen natura alteri tanquam causae finali explicari ac principaliter efficienti commensuratur, itaque subordinatur, ut nisi illud, cui ita substituitur esset possibile, exigeretque natura sua talem proprietatem, seu uirtutem, etiam ipsam esse implicaret, nec

Nota causam instrumentalem dici illam, cuius uis causatiua est accidens, ex sua tamen natura alteri, tanquam causae, finali explicari commensuratur.

istiusmodi actiuitatem habet. Principalis u. causa dicitur illa, cui instrumentalis praedicto modo subordinatur, ac commensuratur, siue cui effectus tanquam explanari l. formaliter, l. uirtualiter, confortis producitur, alij causam principalem dicunt, quae propriae uirtute, alij eque, ut agat non, indiget eleuatione causam instrumentalem u. aiunt, esse, quae uirtute alienâ, l. quae eleuatione opus habet ad effectum producendum utrique recte si illigantur iuxta nostram gestionem, cuius ratio est prima, qua sic facile expediuntur difficultates, quae ex obiecti solent. Sed clarum discrimen inter causam principalem, et instrumentalem deprehenditur. Tertio, quia causa principalis recte sit quam aliae uelut inferiores respiciunt, suaque in actione omnibus modis imitari, et exprimere conantur, uel ad cuius propagandam speciem, uel ad suae bonitatis ac perfectionis gloriam ostendendam, l. extendam sunt institutae causae aliae, et ex sic subordinatae quaerentissime instrumenta, etiam primam nominis etymologiam spectando appetantur. in genere itaque causa principalis dici potest cui l. uirtualiter l. formaliter effectus

Nota principalem dici illam, cui instrumentalis praedicto modo subordinatur, ac commensuratur.

Causa principalis est, quae uirtute propriâ, instrumentalis u. qualienâ, l. quae eleuatione opus habet, ad effectum producendum.

Quaerit causa principalis in genere.

assimilandus est, instrumentalis ut cuius uis ac-
tiua per talem causam principalem instituta
l. quae per illam tali uirtute praedita pro-
portionataque est.

Quae sit instrumentalis.

ARTICVLVS SEXTVS.

DE eleuatione causae instrumentalis

Conclio prima, licet aliqui existimant
eleuationem causae instrumentalis nihil esse aliud
quam uirtutis alicuius illationem, siue im-
pressionem factam in instrumento, talisque
uirtutis additio in instrumento fieri putet,
negandum tamen est id, in omnibus causis instru-
mentalibus uersum accidere. probatur conclusio, quia
calor cum reliquis accidentibus respectu
producendi ignis est secundum omnes causae instru-
mentalis, et tamen nulla noua uirtus illi
superadditur, ergo neque per additionem uirtutis in
ipso calore receptae eleuatur. probatur antecedens, nam
illa uirtus superaddita, l. esset quid substantiale,
l. nouus gradus caloris, l. diuersa alia qua-
litas, non substantiale quid esse potest, tum quia substantia

Nota eleuationem secundum aliquorum iudicium esse uirtutis alicuius illationem.

n̄ addit accibus, neq; illis superuenit, sed accia substiae superueniunt, cum etiam illa substia superaddita, calori ug. eat l. ignis, l. aqua etc. n̄ ignis, qa ē absurdum dicere in calore ēē ignem, l. aquam neq; etiam dici potē ēē calor nouus, siue intensio, qa illa nouus calor cum sit etiam accidens ac scm se in proportionatus substiae, indigeret aliâ eleuāe, et sic in infinitum. Tertiò n̄ potē ēē qualitas diuersa à calore ob praedictam raem, nam etiam haec indigeret ueluti accidens aliâ uirtutis superadditione, et haec iterum alia etc.

Nota caam instrumentalem in actu qsi prio eleuari per coniunctiem, siue uniem, quam hre debet cum agente principali.

Conclio scta, caa instrumentalis in actu qsi prio eleuat per gianctiem siue uniem, quam hre debet cum agente principali, quae unio uaria est pro uaria caarum instrumentalium, nam prio in artificialibus ordinariè giungit localiter per gtactum aliquem, et plerumq; accedit motus localis per quem in actu scto complet eleuatio, sic calamus manui giungit, deinde mouet, et sic

effectum instrumentalem, hoc est, scriptionem ef-
ficit, dixi plerumque, nam sunt instrumenta
artis, quae videntur magis passiua, quam ac-
tiua, ut incus, scamnum, sella, mensa
etc. quae non necessario mouent localiter,
ut inseruiant tunsioni, sessioni, comes-
tioni etc. necesse tamen est aliud corpus ad
illud moueri, quod aliquo modo sustentet
sic ad mensam inferunt cibi, ad sellam
ambulat sessurus, incudi ad mouet malleus.
Secundo instrumenta moralia uniunt prin-
cipali agenti, per aliquam dependentiam
eamque saepe fundatam l. in iure, con-
uentione, spontanea subiectione etc. ple-
nè a. eleuat ad agendum, per commis-
sionem, imperium, nutum, consilium etc.
ut cum Dominus seruo imperat, hoc, l. il-
lud faciendum, et Rex legato suo dat
commissionem negotia regni pertractandi.
Tertio, quod ad instrumenta supernaturalia
attinet, qualia dicunt esse sacramenta
a Theol. respectu gratiae diuinae, item
humanitas Christi respectu miraculorum uideri
possunt Theol. ad quos ista spectant, ut

Qua ratione instrumenta moralia uniunt principali agenti.

Quomodo eleuent instrumenta supernaturalia.

392. Suar. 3. p. in S. Thomam d. 31. Vasquez ibidem, q tn Suario repugnat, negando uim physicè estiuam gratiæ diuinæ in. ēē sacramentis. Quæstio ē ingeniosa et acriter utrinq disputata, lectu digna.

Quomo instrumenta nāalia coniungant cāæ principali.

Quartò instrumenta nāalia, quæ sunt propriè huius loci, uniunt, ac coniungunt cāæ principali licet separata sint localiter à suo principali ex quadam nāæ institutione per relaēm essialem ad illud quam uocant relaēm substitutionis, siue subordināis, eo, qd sua nāa talia accidentia ueluti instrumenta data sint substiæ, ut loco, ac noīe illius agant, et talem estum producant, atq hæc relatio, ut recte Forerus ait, adhuc tn fundamlr, et in actu prio, atq inchoatiuè eleuāo ē cāæ instrumentalis nāalis, ultimatè u. et in actu scto, complet eleuāo per concursum Dei nam rāe, et intuitu huius relāis dat instrumentis nāalibus concursus à cāa prima ad estum ordinariè et quoad entiam ipsam ipsis perfectiorem ac sublimiorem quam aliās cāæ prīa datura fuisset, dixi

ordinariè, qa si manus, oculi, aures etc. quoad substiam, ut subordinantur aiae raonali ug. inter caas instrumentales numerentur ut uulgo solent, erunt quoad entiem perfectiores actibus, motu ug. auditione, uisione etc. quoad uirtutem tn propriam efficiendi erunt inferiores. Non multum abire à nobis udnr illi, qui dicunt eleuari instrumentum, ad producendam substiam, l. effum principalem accidens l. instrumentum agere, cum subordinae ad agens principale, subordinari a. nihil aliud ee, quam deberi tali agenti ita qdm, ut si instrumentum ysideretur, sctum se, et absqs ordine ad principalem caam n illigatur in eo uirtus per omnia proportionata per quam ystituatur caa in eo genere caandi, in quo dr instrumentum. Dubium e, in quo genere caae eleuetur instrumentum.

Nota subordinari nihil ee aliud, qm deberi tali agenti.

Conclio tertia, probabilis e sna Mur: d. 4. q. 2. eleuari in genere caae finalis rao e. qa caa prima in gratiam agentis

Nota instrumentum in genere caae finalis eleuari.

principalis sdi tribuit instrumentis cursum ad estum nobiliorem se producendum, rae cuius cursus moueri dnr instrumenta n foalr, et nitrie, sed finaliter, qa gratia principalis agentis caant eundem effum, quam uirtus principalis caare dr deinde, qa ut dictum e caa instrumentalis tali ui, ac uirtute e praedita pp caam principalem, ut eius uices in productione subeat. Sdo etiam dicipe caa instrumentalis eleuari in genere caae explaris, rao patet ex dictis, qa caa instrumentalis accidens ug. in productie substiae oibus modis conat l. foalr, si caa e uniuoca l. uirtualiter, si e aequiuoca principalis exprimere substiam, e itaqs caa instrumentalis quodamodo naae penicillus ad foandas, et qsi depingendas substias ipsas, l. uirtutem illarum quae sunt eiusdem efficaciae, ac mensurae. Tertio eleuat etiam a caa principali in genere caae efficientis ex ipso qa substia producit caam proximam ipsius caae instrumentalis ug. ignis producit calorem

Nota caa instrumlem ee quodam modo naae penicillu ad foandas et qsi depingendas substias ipsas, l. uirte illarum.

intra se, qui calor postea producit calorem alium in sbo, manu, ligno etc. atq; ita hunc calorem format, et quasi instruit eo modo, quo caa principalis, et quantum exigit.

Dices prio, q̃ priam ꝯclim, elevari instrumentum nihil ē aliud q̃ moveri à caa principali, sed oē instrumentum movet per aliqd intrium ad actiem iuxta coe axioma phlicum (oē instrumentum agit ut motum) ergo oē instrumentum elevat per aliqd intrium impressum à caa principali. Scto patet explo alicuius bacculi qui, n̄ nisi motus aquam movere potē nec rota lapidem molarem, in molendino rotando movet, nisi prius ab aqua ipsa rota moveat, ergo instrumentum qlibet debet in se recipere motum ab agente principali, ut agat. Tertio per elevationem à caa principali, fit potens caa instrumentalis ad producendum effectum, quem alias n̄ posset producere. ergo elevat per virtutem impressam quomo alias potens redderet, et eēt nunc, quae

Obiectio. Elevari instrm nihil ē aliud, q̃ moveri à caa principali.

Nota axioma philosophicum, oē instrumentū agere, ut motum.

Obiectio.

Obiectio.

ante non fuit.

396. Resp: ad prium eleuari ē moueri d. lo-
calitar et efficienter N. efficienter l. fi-
naliter esto, sed oē instrumentum mouet
per aliqd intrium d. si moueat locali
motu, et efficienter C. si finaliter
N. ad axioma illud, oē instrumentū
agit, ut motum, R, ut motum finali-
ter l. alio modo C. motu locali, et ef-
ficienter proximè N.

Nota eleuari ēē moueri, localiter N. finaliter C.

Resp: scto concedo a bac[illegible] rotaqs
molari nihil nisi motis [illegible]ari dico
a illa ēē instrumā artificialia respu
talis, talisuè motus.

Resp: ad tertium instrumentum fieri
potens per eleuaēm ita tn, ut nihil
in se intrīè ac fōalr recipiat de nouo
extrīè tn cognoscat aliqd per modum
cōdionis pp qd deinde perfectè po-
tens denōiat, id u. qd sic cognoscat
ē cursus Dei, ex intuitu relatis illius
quam substitutionis appellari dixi con-
cessus, unde, qd supra monui instru-
mentum inchoatiuè potens dr. sine su-
per addita ipsi entitate noua, com-
platiuè tn, et in actu scto, dr potens

Nota instrumentū inchoatiuè dici illud, qd sine superaddita ipsi entitate nouè ē in actu.

per applicaem, et g cursum actualem eadem
prime, q tn g cursus formalr n e necrio in
instrumentis, licet ae posit, sitqi in eais
immanentibus.

ARTICVLVS 6TVS quid substantiae, et quid accidentia agant

Dubitatur prio, an a substia accidens posit
produci. Sdo an posit ab accidente produci
immediate substia. Tertio an substia posit
immediate producere substiam.

Conclio pria, substia pe producere
accia sibi intria, ita Suar: d. 18. Met:
sec. 3. pbr prio inductie, nam illectus
uoltus etc. proxime manant a substia
aime, ex coi. Sdo si substia n posset p
sei psam producere accidens, tunc necrio
producerat medio aliquo accidente alio
et hoc iterum alio, et sic in infinitu.
Tertio pbr ex Suar: loco cit: et Mend:
d. physica g. qa aqua se reducit ad
pristinum frigus, atq tunc saepe praeter
ipsam aquae substiam aliud principium

Nota substiam posse producere accia sibi intrinseca.

398. producens assignari n̄ potē, ut supra demon-
stratum. Quartò proprietas manant à sub-
stia, hæ a. sunt accia, ans ē coia,
atq; etiam hoc modo magis illigit con-
nexio inter foam, et proprias.

Dubitat. qd sit emanatio unius ab altero.

Dubium ē, qd sit emanatio unius ab al-
tero, cuius in prima probaē, et per to-
tum phliæ decursum sæpe mentio
fit, sicut etiam resultiæ. Rp. prio
cum Suar. dispaē cit. ēē ueram ef-
ficiam, siue actiam, quanq; n̄ semp
reputet actio per se distincta à re,
quæ remanat, aut resultat, neq; ut
propria mutatio censeat, rao ē pria
qa si n̄ ē efficia uera, tunc absle
n̄ erit efficia, sicut qd n̄ ē uerum
aurum, absle n̄ ē aurum, sed idolum
auri, si a. ē uera efficia, erit etiam
uera actio, qa actio uera ē per quam
uerè aliqd ponit in subo, atq per ue-
ram efficiam ponit uerum ens in subo
qlitas ug. l. accidens aliud. Scto per
resultias, seu dimanaes uerè ponit
accidens aliqd de nouo in subo patet

Respondet ēē ueram efficiam, siue actiam, quanq; n̄ semper actio reputet per se distincta à re, quæ remanat, aut resultat, neq; ut propria mutatio censetur.

Quid dicat uera actio.

ex dimanaē frigoris, ex aqua calida ex dimanaē proprietatum aīæ rāonalis.

Resp: sdō, resultiām, siue emanaēm ēē actiēm distinctam à productiē rei, à qua dr̄ aliqd resultare, rāo ē, qa q pos. sunt separatim fieri et existere, namen aqua calida ante annum ug. producta potē resultare frigus, ubi sine dubio prima productio aquæ, et resultiā hodierni frigoris n̄ fuerunt semp simul deinde posset Deus aīam rāonalem producere sine resultiā illectus, aut uoltis, gb iterum productio rei, hoc ē aīæ, et resultiā illectus separarent.

Nota ex responsione sdā resultiām, siue, actiēm ēē distinctā à productiē rei, à qua dicit aliqd resultare

Hices, si resultiā ē uera actio, tunc dabit ad relaēm uera mutāo per se, siue actio, qd ē 9ª Arlem. R. Suar: loco cit: d. dabit motus per se in rigore loqndo negat, laxè sumptus C. qn̄ dimanaon. talis ē, ut nunqu̅ pōit per se, et separatim fieri, sed solum, ut gnexa priori actioni ac trnō illius, tunc illa n̄ censet propriā et per se actio, aut mutāo, sed qsi complementum accidentale prioris actionis, ideoqs ad huiusmi accia l. proprias dr̄ n̄.

Obiectio.

Responsio.

Si resultantia ē uera actio, tunc dabit ad relaēm uera mutatio per se. D. per se in rigore loqndo R. laxè sūptus C.

Nota, qn̄ actio seu resultantia per se, et separatim fit, ut in reductione aquae ad pristinum suum frigus tunc censetur per se actio, et propria mutatio pendens per se ad talem accidentalem trnum, quae distinctia n̄ ē tam in re, quam in denominatione sumpta ex separatione l. ex comitia actionum.

Resp: tertio, veram resultiam ēē qd distinctum, et fōe resultante, et ab illa re, à qua dr aliqd resultare, et denique ab ipsa fōe alicuius actuali infōae, rāo ē, qa potē ēē infōao actualis item fōe, et res aliqua, sine resultia, sinimirum Deus solus ponaret liqditatem sine adiumento alterius caae efficientis in aēre, ut hunc infōaret, sic n- ēēt infōao actualis, item fōa, hoc ē liqditas, quae alias emanare solet ex aēre, item aēr ipse sine emanae aut resultia gō, haec separata ēēt, tam ab aēre qn̄ fōa, quam ipsa infōae.

Nota substia n̄ immediate accia producere in subo à se distincto.

Conclio sda, substia n̄ producit immediate accia in subo à se distincto, sed producunt haec ab accibus substiae. sic fōa sub-

stialis ignis n̄ producit calorem, ut in lapide, aut ligno, per seipsam immediate, sed hic calor producitur à calore igni intrinseco, ratio est, quia accidens, et in proposito explicato calor sufficiens est, atque proportionatus, per se ad producendum calorem. Sed tamen sine forma substantiali accidens aliquod, ut calor in aqua calida, ferro, lapide, producit calorem in manu, quo etiam potest producere, et actu ipso producit, quando est coniunctus cum igni, cum videatur esse eadem ratio, sive adsit, sive absit forma ignis, aliaque substantialis.

Conclio tertia, accidentia saltem dispositiva concurrunt, ad productionem substantiae, ratio est, quia accidentia producunt dispositiones requisitas ad introducendam formam substantialem, sic calor, siccitas etc., ignis producunt calorem, ac siccitatem in ligno tanquam dispositiones requisitas ad formam ignis subintroducendam, atque hoc est dispositive ad substantiam producendam concurrere neque est in hoc difficultas.

Nota accidentia dispositiva saltem concurrere ad productionem substantiae.

Nota accia n̄ producere substiam, tamq̄ caā principales, eo q̄d in uirtute aliena producant,

Caā uniuoca in specie conuenit cum suo effectu.

Caā aequocae principales sunt nobiliores suo effectu, continentijs eminenter suos effectus.

Nota accia posse producere substiam ut caā instrumentales.

Conclio quarta accia n̄ producunt substiam, tanq̄ caā principales, rāo ē, qa q̄d in uirtute aliena tm̄ producit substiam n̄ producit tanq̄ caā principalis, accia producunt in uirtute aliena C q̄d iuxta erat quae supra diximus n̄ illiges, qsi uirtus illa, quā operant, n̄ sit accidens, cum uenissimum accidens sit, sed sensus ē illam uirtutem ēē ex sua essia subordinatam, et com̄ensuratam n̄ accidenti, sed substiae tanq̄ caā finali, explari et efficienti principali. Sed si accidens producere posset principlr substiam, tum debet ēē uel caā uniuoca l. aequoca n̄ uniuoca, qa haec in specie conuenit cum suo effectu, sed accidens in spēe n̄ conueniret cum substia, n̄ etiam ēēt aequoca, qa caā aequocae principales sunt effectu suo nobiliores, continentijs eminenter suos effectus, ut Deus oēs creaās, atq̄ accia n̄ sunt nobiliora substia.

Conclio quinta, accia possunt producere substiam, ut caā instrumentales ita Suar: d. 18. Met: Ruu: Con: Murt: l.

8. de causis, Mend. et plurimi alij, quamuis Mend. et Suar. quoad formas substantiales à nobis dissentiant, ut postea uidebimus, probr conclusio, si per accidentia possunt produci gemmae aurum, argentum etc. tunc possunt producere substantiam, atque de facto, et ex communi philosophorum sphaerae caelestes, Sol. astra per sua accidentia hoc est influentias lumen etc. producunt gemmas, uniones ergo. Mo. est euidens. p. m. quia per se, suamque substantiam caeli, l. astra non possunt immediate producere aurum, ut n. causa aliquid agat in aliquo requirit contactum, siue praesentiam, sol. a. et stellae non sunt praesentes metallis existentibus in profundo terrae, neque unionibus in abysso maris ∂, ergo per accidentia producunt. Sed multae fiunt generationes substantiales absentae substantia, quae tamen generationes actualiter dependentes, non possunt adscribi alteri tanquam causae proximae quam accidentibus, quae in uirtute substantiae producant substantiam. Tertio quod instrumentum concurrit ad effectum causae principalis, consequenter est causa ipsius effectus, sed

Sol. astra. per sua accidentia. hoc est influentias producunt gemmas, uniones etc.

accia sunt instrumā, q̄ ꝯcurrunt ad effectum
caā principalis, hoc ē substiā, cuius effectus
ē substiā. Quartò imperfectio illis, hoc
ē accibus, n̄ obstat, quin substiam faciant
ff quam raēm udēr negare aduersarij
q̄ possunt substiam producere, pbr ans
à simili, si caā imperfectior n̄ posset
effectum perfectiorem aliquo modo produce
re, tum neq; maā priā, imò, neq;
ipsa fōa substialis poēt caare composi
tum, nam maā ē imperfectior et
ipsa etiam fōa composito, ꝯsequens ē fal
sum, q̄ et ans.

Nota sub. stias creatas n̄ efficere imediatè substiam.

Conclusio sexta, substiae creatae
n̄ efficiunt imediatè substiam, pbr pri
mò, si imediatè producerent, deberent
ēē intimae ꝯiunctae, ac praesentes pas
so, atq; frequentissimè n̄ sunt, imò
nunq̄ oīo ꝯiunctae sunt naāli rebus
quas substialiter mutant, q̄ frequen
tissimè, imò nunq̄ imediatè produ
cere possunt substiam, certè in generatione
aialium, nunq̄ praesentes ēē fatui
ꝯstat, cum relinquat tm̄ uis seminalis,
mas a. siue generans saepe multis

milliaribus ug. in Hispania, Gallia, aut
India sit, imò saepe n̄ amplius sit, ut
contingit, qn̄ parente mortuo foetus pri-
mum in utero materno primum aīatur.
Rx ant aliqui, licet substīa absint,
quoad se, suamq̄ entitatem, ēē tn̄ prae-
sīa, quoad uirtutem suam, in subiecto re-
lictam, sic Solem, astra, aiunt ēē prae-
sīa, auro, argentoq̄ in subterraneis spe-
cubus latentibus, n̄ quoad entitatem suam
sed raē lucis, atq̄ influentiarum suarum
quas per tria elementa demittant, sed
contra, haec responsio cōdicit SS. PP. qui
unanimiter ex imēdiata operaē Dei, quam
circa res creatas exercet perenniter colli-
gunt intimam praesīam perpetuamq̄ ac-
nunq̄ interruptam Dei in suis creaīs, sia
ad imēdiatam operaēm substīa n̄ requirit
nisi praesīa tm̄ uirtutis à substīa produc-
tae, tunc poterit uirtus aliqua praesens
ēē creaīs à Deo emissa, ipsa uolon-
gissimè ab ēē, ut stellae fixae multis
millionibus milliariorum ab auro in uisce-
ribus terrae latitantae. Tertiò in tm̄ potē

agere cāa effiēns in qm̄ ē passo præsens, gō si tm̄ sit præsens, poterit etiam per accīa tm̄ agere. Quartò si fōæ substiales imēdiatè producunt substiam, n̄ erit necesse, ut etiam accīa eam producant, nam fōæ l. producant totam l. n̄, posterius dicīa potē, qa cum sint proportionatum agens toti effūi, q n̄ excedit uires illarū n̄ est rāo, cur n̄ totum producant, si u. totum producunt, qd faciant accīa mxè cum effūs illis n̄ sit ita proportionatus.

Contra dicta duæ sunt snæ, prima quæ Scoto in 4. d. 14. q. 3. Valesio Ochamo, Durando, alijsq; tribuit, negant simplr ab accibus effiuè posse produci substiam, siue uirtute propriâ, siue ut instrumenta, sed maām tm̄ ab illis disponi, ut substia generantis imēdiatè efficiat fōam substialem. Altera snā ē, Suar. d. 18. s. 2. Mend. hic, et aliorum, qui dicunt accīa proximè, et per se attingere eductiēm fōæ substialis, ita tn̄, ut substialis fōa generantis habeat suam

Nota uarias snas contra dicta nra in qbus simplr negat ab accibus effiuè posse produci substiam.

quoqꝫ propriam, et principalem efficiam oir-
ca eiusdem formae eductionem, immediate
per seipsam simul influendo cum acci-
dentali, et instrumentali principio modo
iuncta in re illi sit, et sufficienter
approximata.

Obiectio sententiae primae.

Obijcit quod prima sententia primo in tantum quidquis
operatur, in quantum est actu, siue quantum con-
tinet in uirtute sua actiua; sed ac-
cidens nullum continet actum substantia-
lem in uirtute sua quod non potest effi-
cere substantiam. Sed si accidens potest

Obiectio.

producere se solo sibi simile, ut
calor calorem, tunc poterit etiam
substantia producere sibi similem sub-
stantiam, sed potest accidens se solo, quod
etiam substantia, quod si potest sola frus-
tra erunt accidentia. Tertio imperfectius

Obiectio.

non potest attingere productionem perfec-
tioris, sed accidens est imperfectius
substantia, quod non producat substantiam.
Quarto, si accidens posset substantiam pro-

Obiectio.

ducere, id per suam actionem posset ut
calor per suam, hoc est calefactionem

408

Obiectio. qd dici n̄ potē, nam p istam calor p̄ducit, s. tō si accidens producere poēt substiam l. hoc faceret tanq̄ uirtus, siue instrumentum substiae, l. ut caa principalis posterius ē g̃ gelīem quartam prius falsum ē, qa si producaret substiam tanq̄ uirtus ipsius deberet ēē uirtus hoc iterum dici n̄ potē si n. ēēt uirtus substiae, hoc ēēt l. de essia accidentis C id ēē uirtutem D l. n̄ ē de essia illius, n̄ primum, qa tunc qdqd faceret accidens, faceret ut uirtus siue instrumentum substiae, itaq̄ calor cale faceret ut instrumentum substiae, qd ē absurdum, calor n. respu caloris ē caa principalis, nec etiam sctm dici pē, qa haec uirtus nihil aliud ē, quam ipsa entitas accidentis, qd a. magis de essia rei ē, quam illius entitas. Sexto ob.

Obiectio. ꝯcit Mend. d. 9. s. 3. si solum accidens producaret immediate substiam, et n̄ simul ipsa substia, tunc saepe gtin,

veret nullam dari causam principalem creatam
substantiae, sed accidens propriae suae solaeque
virtute esset in omni genere causae efficien-
tis scilicet, adaequatum principium substantiae
quo in philosophia nihil dicetur absurdius, p.
s. ferrum ut candens producat ignem
et calor putrescentis limi producat
ex putrefactione viventia mures, ver-
mes etc. tunc ferrum non est causa prin-
cipalis ignis, quia ferrum ex natura sua
non continet ignem, imo sic totam agendi
virtutem tribuis, ut familiariter loquar.
Mend. accidenti, quia ferrum non potest
concurrere per se ad ignem, et in
generatione vivium potest, quia terra,
aut fimus non sunt causae principales vi-
vium, cum nullum ex his terrae, aut
fimo assimilet, neque etiam ignis, qui
calorem in ferro produxit esse potest
causa principalis, ponitur enim esse extinctus,
quod autem non est, non potest agere efficienter

Respon: ad primum concessa M. d. m. accidens non
continet in sua virtute substantiae, principaliter C.

Responsio, accidens non continet in sua virtute substantiam

principaliter C. instrumentaliter N.

instrumentaliter N.

Respond: ad sctum n. s. rao disparitatis est limitata substiae perfectio, ob quam n potest nisi mediante alio tanq̃ suâ virtute agere, accidens a. cum sit virtus substiae n debet agere mediante aliâ virtute, nedet processus in infinitum, eandem ob raem licet substia sit immediate passiva ad agens extrium, n est propterea immediate etiam activa, illud n. dicit, aliquam imperfectiem, seu defectum, hoc a. perfectiem, unde mirum n est, si substia sit immediate passiva, n a. immediate activa, seu productiva subsistiae.

Responsio tertia.

Respon: ad tertium d. m. n potest producere, ut caa principalis C. ut instrumentalis N. et q cessâ m. d. eodem modo q sequiam.

Responsio quarta.

Respon: ad quartum d. per quamvis N. per aliquam, id est ignitiem C.

Responsio quinta.

Respon: ad quintum, produci ab accidente, tanq̃ à virtute sive instrumo, et ee virtutem substiae, praeterea ee de essia accidentis, n tn cuiusq̃, sed illius solum, qd est principium activum, n quomodocunq̃ q sideratum, aut respu cuiuscunq̃ estus, sed respu estus instrumo dissimilis, nam respu

similis ug. calor, respu caloris à se producti 4 ii.
n̄ ē instrumentum, sed caā principalis, nego
praeterea sequi, si eēt de essia accidentis (eē uirtutem) fore ut qdqd faceret
tanq̄ uirtus substiae, n̄ n. ualet gsequia
Deus ē essialr uoltas, gō qdqd operaf.
operaf ut uoltas, qa, ut uoltas ē, Deus
n̄ illigit, sed amat, odit, gaudet etc.
sic etiam ex sna phli aia hois est
eēialr raonalis, n̄ tn qdqd agit, agit.
ut raonalis ē, n̄ n. ut raonalis ē, uidet
sentit, nutrit etc. sed ut sensitiua, aut uegetatiua talia operaf. rao praedictae solutionis ē, qa calorem eē caam principalem, et eē uirtutem substiae sunt duo
gceptus inadaequati in eadem re gceptibiles in ordine ad diuersas operaes
et sic raē minus eadem entitas potē
dici caā principalis, raē alterius instrumentalis.

Respon: ad sextum N. S. ad probaem eius dico prio caam principalem ignis in explo ibi allato eē ignem, siue exhalaes igneas in poris ferri inexistentem. Sdo dico muris aut uermis, qn̄ Responsio sexta

nascunt ex limo, aut fimo, caam principalem fore uermem, aut murem, cui accia producentia foas substiales uermis, aut muris subordinant ueluti instruma, auctores snae sctae, obijciunt primò ijnram quaelibet res e pp operaem, go etiam foae substiales, go possunt etiam per se operari. Sctò immediatè agere e maior perfectio, quam agere mediatè, n e igit tribuenda actio immediata accidentibus, et neganda substijs.

Obiectiones auctorum snae secundae. prima obiectio.

Obiectio.

Obiectio.

Tertiò l. negat foae substiali actio immediata ob perfectiem foae substialis l. ob imperfectiem, n prius, alias neqs Deus posset agere immediatè n posterius, qa sic accidens multò minus agere posset immediatè. Quartò si foae substiales n agunt immediatè tunc hae foae, quae sunt caae principales n eent per se physicè actiuae, sed moraliter tm agerent, sicut imperator ug Rom: bellum gerit hoc tempore cum Rege Sueciae Tyranno, in Pomerania per suos Duces ac milites.

Obiectio.

Rx. ad primum esto ans. c. etiam q sequam
n. n. negamus oem operaem fore, sed im- Responsio.
mediatam solum ad extra. Rx. ad sdm. Responsio.
d. e maior perfectio immediate agerem
strumlr, quam principlr mediate N. ans
immediate agere principlr e maior per-
fectio, quam mediate agere principlr
c. ans, accidenti u. respu substiae tribuit Nota agere immediate instrumlr ee maiorem perfectiem q agere mediate principaliter.
actio tm immediata instrumlis, n prin-
palis, item agere immediate instrumlr
e maior perfectio, quam agere media-
te instrumlr, quam mediate principlr N.
Rxent aliq ad tertium negari actiem
mediatam principalem ad extra ob perfec-
tiem talis actionis. Rx eo sdo negari
substiae ob imperfectiem substiae ac N.
qd sic, neqs accia possent immediate age-
re. Dices accia sunt imperfectiora sub- Objectio. accia imperfectiora ee suis substijs.
stijs go si negat ob imperfectiem
substijs actio immediata neganda erit
etiam accibus. Rx. d. accia sunt im- Responsio. quoad modum entis c. quo, ad efficacitatem N.
perfectiora, quoad gradum entis c. quo,
ad efficacitatem N. Rx. ad quartum

414. N. S. licet n. fo̅a substi̅alis im̅ediate n̄
agat, falsum tn̄ ē substiam̄ n̄ agere, qa
agit per suam instrumentum, dispara.
ē rāo imperatoris in bello, et fo̅a sub.
sti̅alis, qa miles ab imperatore n̄ ac.
cipit physicè pugnandi uires naāles
sicut accidens accipit uires agendi
à fo̅a substi̅ali, cuius intuitu Deus
etiam cursum præbet peculiarem.
neq; etiam miles imperatori ē à naā
datus, ac subordinatus tanq̄ instrumen.
tum in hunc finem, sicut instrumā
naālia sunt data substijs, ut loco il.
larum, et qsi iuxta earum præscriptū
necessiām atq; naām, nutumq; agant.
Ex dictis colligi potē, cur naā acci.
dentibus, et n̄ substijs uim dederit im̅ediate
producendi substiam̄, qa corpora naālia de.
bent ibi multa producere, ut citatus auctor
ait, ubi pp molem suam n̄ tam expeditè
sicut illigiæ, aut pp limitaēm n̄ ubiq; si.
cut Deus ēē possunt præsia p suam
substiam̄, ut patet in generaē aīalium,
aut concursu Cæli ad generaēm rerum

mundi inferioris, hunc igitur finem ut asse-
queretur naturam, dedit ipsis instrumenta separata
hoc est accidentia talia, quae perinde effica-
tia, atque si realiter cum ipsa corporum
naturalium substantia identificarentur, et sic
praesto essent, ut etiam violenter in aliquo
subiecto existere, et loco, ac nomine ipsorum
met corporum producere substantiam possint

ARTICVLVS VIII.
a quibus accidentibus producatur substantia

Conclio, accidentia, quae sunt in passo, sunt
causa proxima efficiens substantialis formae ea
u. quae sunt in agente, sunt causa remota
probatur prima pars, tum quia accidentia quae sunt
in agente saepe iam perierunt, quin forma
substantialis producitur, ergo accidentibus in agente
non potest adscribi productio, ergo accidentibus
in passo. Secundo tum quia accidentia in materia
passo, habent eandem vim, quam quae
sunt in agente. ergo si possunt ea, quae
sunt in agente, poterunt etiam illa, quae

Accidentia quae sunt in passo sunt causa proxima efficiens substantialis formae ea u., quae sunt in agente, sunt causa remota.

416. sunt in patiente producere substiam, et
cum praeterea ista sint propinquius ap-
plicata, magisque unita passo, potius com-
petit productio formae substialis accibus
in subo, quam in agente, quamvis
n. agens saepenumero ita arcte sit
unitum passo, ut n. possit magis, adeoque
etiam ipsius accia videantur quantum
e ex se poe substiam generare ni-
hilominus in tali casu putat Albertinus
à Deo, tanquam auctore naae determi-
nari à quibus fieri debeat actio, cum
a. sit gueniantius, ut ea, qui in passo
sunt, determinentur ad producendam
formam substialem, sic etiam fieri pro-
babiliter iudicat, nec mirum ee ad De-
um confugere quando deficit naa quam-
vis in dicto casu n. inguenians ex-
istimem dicere tam ea, quae in
agente, quam quae in patiente sunt
ad generaem concursura actione coi.
Tertio, si Deus solus produceret calorem

sufficiant intensum in aliquo subo, tunc
talis calor producere poet substiam sine
adminiculo caloris alterius haerescen-
tis uid. in agente qn'qdm talis in propo-
sito casu n daret.

Probatio partis sctae gctionis.

Probat sta pars gctionis, qa illud potē
dici caa remota, qd ē caa mediata.
sed accia in agente ug. calor in igni
sunt caa mediata, qa producunt caam
immediatam effiuam substiae, accia ni-
mirum in subo, in quo ignis producit
ad hoc n. datae sunt qualitates actiuae
elementis, ut point mediantibus illis
producere disposias ad introducendam
foam similem cum subo.

Obiectio.

Dices prio, accidens nullo modo po-
tē producere substiam, go neqt accidns
in passo, pbr ans. ut aliqd poit producere
debet illud l. uirtute, l. foalr gtinere
sed accidens n gtinet foalr substiam.
alias eet substia, n etiam uirtute, alias
accidens eet caa aequiuoca substiae.

Obiectio.

Dices sto, accia n agunt in subo

in quo sunt, nam calor ug. n̄ producit qd q̄
in lapide, in quo ē, gō neq̄ poterit produ-
cere foam substialem in subō, in quo ē

Obiectio. **Dices** tertiò, id, qd n̄ existit, n̄ po-
tē ēē caā efficiens instrumentalis
alicuius effg, sed accia in passo sæ-
pe n̄ existunt, qn̄ foa substialis pro-
ducit, gō n̄ possunt ēē caā effici-
ens substialis foæ, p. m. qn̄ foa pro-
ducit, desinunt accia disponia, gō qn̄
foa producit, accia n̄ sunt, pbr ans,
qn̄ desinit compositum, desinunt ip-
sa quoq̄ accia, quæ sunt in composi-
to, sed qn̄ producit noua foa substialis
tunc desinit præcedens compositum
lignum ug. adueniente foa ignis, gō
etiam accia ligni.

Responsio accidens n̄ ꝯtinet uirtute completa C. incompleta N. **Respond.** ad primum, n. primum ans
et ꝯsequiam primam, d. sctm ans, debet
ꝯtinere uirtute completa, et simplr propor-
tionata N. incompleta et sctm qd pro-
portionata C. sed accidens n̄ ꝯtinet uir-
tute completa, et simplr proportionata C.

incompleta et sctum qd proportionata ac
sufficiẽ per se, atq; indigente eleuãe N.

Respon: ad sctm, d. accia n̄ agunt
actione uniuocâ C. æquiuocâ N. pro-
ducunt n. actum diuersæ speci à se, sic
cõiter dicunt per speem illigibilem im-
pressam in illectu produci illectiem,
n̄ a. aliam speem.

Accidentia n̄ agunt actione uniuocâ C. æquiuoca N.

Respon: ad tertium, esto M. n. m.
et probaem m. ac dico desinente com-
posito desinere accium disponium subm
denõiais, n̄ in hæsionis, hæc a. probaõ
supponit falsum fundm, nempe accia
subiectari in toto composito, falsum n.
ẽ prio accia spualia ug. illectum, ac
uoltem subiectari in maã, gõ neq; in
toto composito, neq; etiam oia accia
subiectant in fõa, qa maãlia saltem
siue corporea, n̄ sunt in aia raõnali
nisi dicere uelis in aia eã duriem, l.
frigg aut sicciem. Sctò si accia subiec-
tarent in toto composito, tunc g'' Arlem
1. de generi n̄ manerent eadem accia in
genito, et corrupto, pbi s. qa corrupto

Responsio.

420. subo pereunt ipsa quoque accia, sed composi
tam, quod est subm accium iuxta adversa
rios corrumpit in generatione, quo etiam ac
cia ipsius corrumpent. Res manere
eadem specie accia n numero, contra
experia docet quaedam accia eadem nu
mero manere corrupto composito, ut si
homo, l. aial aliud moriat, retinent
easdem vulnerum cicatrices, quas ha
bebant ante, et si curvum nasum ha
buit, aut pedem, aut dentem longi
orem, nec dirigit nasus, aut pedes,
nec extrahit dens, a quo n. agente
et in quem finem eent aliae cica
trices productae, l. alia longido in
dente, l. alia in naso simitas, aut
in pede curvitas, deinde cum alicui
amputat caput, n eo ipso momento
perit ois calor, aut color corporis, sed
utrique sensim expirant, et tn forma tota
lis substialis in aialibus saltem perfecti
oribus abijt. Factaque est corruptio substialis

compositi l. humani, l. bruti. Dices, ca- Dices calo-
lorem de nouo produci, à fo̅a de nouo rem de nouo
geniti. q̄ ē prīo, q̄a iuxta multorum produci à fo̅a
, sn̄am in corruptiē uiuentis n̄ generat de nouo geniti.
noua fo̅a substīalis, quam illi appel-
lant cadauericam. Sd̄o si daret noua
substīalis fo̅a, de qua suo loco, tunc sal-
tem cicatrices negi etiam calor, aut colos
ab illa producerent, q̄a à fo̅a geniti
n̄ quaelibet oriunt accīa, sed q̄ illi sunt
gnaēlia, ac debita, quale accidens nec
cicatrix, nec calor tantū ē respū ca-
daueris, cum innumera cadauera cara-
ant tām cicatricibus, q̄ calore intenso
qualis reperit in corpore, cui recens
praecisum caput ē.
Dubium ē, an instrm̄ necrīo habeat Dubitatur.
praeuiam aliquam actiēm propriam
ante illam, quā operat ut instrum. R. Respondet.
n̄ ēē de raē instrumi, q̄a saepe ettū pro-
ducendū n̄ praereq̄rit actiēm, l. dispo-
siēm praeuiam, ut patet in calore, qui
ē in passo, hic n. ut producat fo̅am

422. ignis, n̄ debet operaēm praeuiam exerce-
re, si n. deberet aliquam exercere ma-
xè eēt productio caloris, qd dici non
potē, qa sic eēnt duo calores diuer-
si numero in eodem sūbo. Sdō frus-
tra produceret, n̄ n. magis per hunc
disponeret sūbm ad recipiendā fōā ignis.

Obiectio. **Dices** prīo, multa instrumēta hēnt prae-
uiam actiēm, gō idem dicendum ē, de
quouis alio, cum sit par rāo, ans pu-
tat ex calore igni intrīo, item ex instru-
mis artificialibus, serrā, malleo etc. Sdō

Obiectio. si instrūm n̄ hēt necrīo praeuiam ope-
raēm per quam ueluti accomod et ad
principalis caēe ettum. tunc n̄ erit rāo
cur hoc potius, quam illud instrūm, ācā
a principali adhibeat producendo ettū.

Responsio. **Respon**: ad prium, esto ans N. c. ā n.
ex parlari infert gclīo urlis, aliās se-
queret omnes hoīes claudicare, qa ali-
qui claudicant, rāo negatae g seqiae
ē, partim disparitas fōarum introducen-
darum, quarum aliquae requirunt dispositiem

praeuiam, et g seqnr etiam operaem praeuiam, aliae a. ut uidimus, n requirunt partim ipsius instrumi necessitas ut in artificialibus, q mediante impulsu recepto in se effum suum operant.

Respon: ad sdm N. S. cur a hoc potius quam alterum assumat à caa principali ad effum producendum, caa e cuius qs instrumi naa. quâ fit aptum instrum, ad hunc potius quam alium effum. a. 8. an accia respu cuiusuis effus sint caae instrumentales, et an separata à subopos. sint producere effum. Responsio.

ARTICVLVS 8Tus

an accidentia respectu cuiusuis effectus sint causae instrumentales, et an separata à subiecto possint producere effectum

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

424. **Conclio** prima, accidentia respectu alterius accidentis secum in spe convenientis, est causa principalis, ratio est, quia causae principali, addit effectum sed dictis accidentibus assimilatur effectus caloris v.g. calor. Secundo, quia accidens per suam propriam virtutem est sufficiens proportionatumque effectum accidentario. Dices, accidens subordinatur substantiae, est n. virtus substantiae, et est entis ens. Ergo non potest esse causa principalis, cum omne creatum subordinetur Deo. Respondetur concesso ante N. C. quia sic nullum ens creatum esset causa principalis, cum omne creatum subordinetur Deo, adeoque in operando dependeat. Antequam respondeatur ad alteram partem propositionis arti, notandum est id, quod quaeritur an accidens separatum possit agere, illi vi posse prio, an separatum a subo gnali, v.g. calor in actu, l. secundo separatum esset causa ratum ab omni simpli substantia, ut accidens in mysterio Eucharistiae quantitati inhaerens, l. tertio extra omne subm existens possit aliquid producere ad quod respondetur sequentibus conclusionibus.

Accidens respectu alterius accid. potest esse causa principalis, si tamen in specie secum conveniat.

Dices.

Respondetur accidens licet sit subordinatum substantiae, nihilominus esse causam principalem, alias n. nullum ens creatum esset causa principalis.

Conclio secunda, accidens in subo etiam illo, cuius virtus gnalis non est, ut calor in aqua

imò etiam separatum ab oī substantia
potē agere tam instrumlr. quam principlr
pbr pria pars. qa calor excellens in ligno
potē producere alium calorem in manu.
n̄ ut caā instrumlis, ut patet ex dictis
gō, ut principlis, item si sit valde intensus
potē producere ignem, n̄ a. ut caā
principalis, gō ut instrumlis, praeterea
accia panis, ac vini in venerabili sacramento de facto producunt frigus, aut
calorem, et tn̄ sunt, à substia separata
licet inhaereant quantitati, denique
pbr gclio ursim, atqs insuper qd acci
dens quoqs separatum ab oī subo possit
agere, sive instrumlr. sive principlr mo.
do: Deus in hoc ultimo casu per suum
ycursum suppleat dectum caā maalis
qa accia separata suam entiem n̄
perdunt ex hypothesi gō neqs vir
tutem efficiendi. simile sibi accidens
tum qa accidens separatum à subo li.
cet n̄ possit producere substiam virtute
propria, poēt tn̄ Deo ita determinante in
virtute substiae, et cum subordinaē ad il.

Accidens separatum etiam ab oī sbstia potē agere tam instrumentaliter, q̄ principlr.

Nota accia in venerabili sacrm. panis, ac vini de facto producere frigus, aut calorem, et tn̄ n̄ ie à substia separata.

426. lam, adeoq; instrumentaliter.
Difficultas tn̄ ē si accidens producens sub-
stiam, ita separatum sit, ut n̄ appareat
substiā aliqua, cui tanq̄ principali ef-
fus substialis tribuat, in cuius nam uirtu-
te substiae accidens effum instrumlr
producat, sic quaeri potē, qn̄ unio ug.
aliqs in profundo maris, l. carbunculus
in sinu terrae, l. rana ex putri mā,
aut si flos in uiridario producit, q̄ sbstiā sit
caā principalis in cuius uirtute accidens
instrumlr gcurrat. R̄ deo ipsis ferè ver-
bis eruditi Baumanni de caā effici-
ente gclusione sequente.

Conclio tertia, in illius uirtute accidns
producit substiam, cui assimilat tanq̄
prototypo effum, licet id n̄ posuerit
accidens effiuum, accidens effium substiae
rāo hēt ex ipsa defiē caā principalis
et instrumlis. Sed accidens n̄ potē pro-
ducere effum, in uirtute eius substiae
quae substiā ē inepta, ut producat talē
effum, sed substiā cui effus n̄ assimilat

est inepta, ut producat effectum, quod in eius virtute
producere non potest, m. videtur evidens, quia ac-
cidens producit effectum substantialem in vir-
tute causae principalis, atque substantia ad pro-
ducendum inepta causa esse non potest, ut
ex terminis patet, quod neque accidens in
virtute ipsius potest producere, p. etiam
m. ad id producendum est inepta substantia
aliqua, quod in se neque virtute, neque
formaliter continet aliqua substantia sed effectum
in quo non assimilatur alicui substantiae in
tantum substantia illum non continet, quod in tantum est
inepta ad eum producendum p. m. si
effectum continerat virtute. l. formaliter etiam
secundum eam rationem secundum quam non assimilatur
tunc effectui secundum illam ipsam rationem virtu-
te aut formaliter assimilaretur, et simulatur as-
similaretur, hoc ex hypothesi quod im-
plicat, quare accidens producat ef-
fectum in virtute eius substantiae ac consequenter
illa substantia erit causa principalis, cui ef-
fectus assimilatur, quippe omnia principalia agen-
tia saltem secundum quandam idaeam radicalem

428. ab ipsorum essentia indistinctam agunt hoc ip-
so quod non aliud omnino quasi ex se trahere,
et in hoc ursum producere possint, quod in
ipsorum essentia ac potentia contineat, atque adeo
productiones omnes necessario tendunt in similitu-
dinem naturae adaequatae, aut in adaequatae
univocam, aut analogicam agentis princi-
palis, caelum itaque cum per accidentia a
se diffusa gemmam l. aurum producit causa
principalis est, nam effectum eiusmodi essentia
licet non formaliter, eminenter tamen continet
in Caelo, gemmaeque maris, terraeque me-
talla, ac mineralia, nihil aliud sunt
quam virtualia quaedam naturae caelestis imi-
tamenta, at quando florem, aut musculum
idem caelum accidentibus suis proseminat
saltem respectu illarum formalitatum substan-
tialium, quae viventi, ut viventi conveni-
unt non est agens principale, cum illud
hoc est caelum, sit extra gradum vi-
ventium, eumque in se non contineat, qua-
tenus tamen a floris aut musculi substantiis
possunt eadem accidentia effici, qualia a Caelo

Caelum cum per sua accidentia a se diffusa gemmam l. aurum producit causa principalis est.

quoque attingi possunt sub ea foalitie et per-
fectie cælum eorundem causam principalem
esse non est, cur negamus, quâ tamen ut dixi
estque eiusmodi uiuit, illud. id est. Cælum
est tamen instrumentum naturæ, huius, aut illius ui-
uentis, hoc est, ranæ, floris etc.

Cælum est tamen instrumentum naturæ, huius, aut illius uiuentis.

Dices, indignum est, Cælum dici ra-
nunculæ alicuius instrumentum. Respondeo. dici
solius ranæ instrumentum, esto, huius et innu-
merabilium aliarum specierum. Respondeo. Cæ-
lum non infinitis propè florum arbo-
rum, animaliumque speciebus subordinatur
ac singulorum perpetuitati ministrat,
adeoque se multiplices cælorum corti-
næ quæ sunt citati auctoris elegan-
tia uerba contineant ad terram cum in-
colis suis fouendam, sicut multipli-
ces oculi tunicæ ad pupillam, quare
etsi ridiculum fortassè fuerit, si
tanta Cælorum uoluntia, uni tamen ranæ
figurandæ girarentur, tamen tot animan-
tium uiuaria, tot florum uiridaria,
tot arborum plantaria tot modis supra

Dices, indignum esse Cælum dici ranunculæ alicuius instrumentum. Respondeo. solius ranæ instrumentum. C. respectu aliarum specierum C.

naam elevata, si Caelum instrum habeant nemini mirum videbit, hinc ad proposi-tum hoc sapient Hebraei quidam, apud Guilielmum Paris. dixerunt Deo tanq. figulo, Caelos ee pro rota, et sublunaria oia pro argilla.

Sapientum quorundam Hebraeorum dictio Deo nimirum tanq. figulo Caelos ee pro rota, et sublunaria oia pro argilla.

Conclio quarta, rerum aiatarum ug. murium, vermium, ranarum, aliarumq. quae ex putri maa, aliave rae generari solent, et quarum disposies a propria caa n ponunt, caa prinpalis e ipse musculus, vermis, aut rana, sdm specificam naam, haec gclio aliqua ex parte prio ex praecedente colligit. Sdo probat eqa caa prinpalis, e cui virtus instrumentaria intendit assimilare effum, sed virtus, sive accidens cupit assimilare, sive intendit similidine atq. imortaliam per se prio naae specificae, ranae, vermis etc. go vermis, rana e sdm naam specificam caa prinpalis. Tertio si naa specifica praedictorum aialium n eet caa prinpalis, in

Rerum aiatarum, ug. murium caa prinpalis e ipse mus. sdm specificam naturam.

Nota eam ee caam principalem, cui effum intendit assimilare virtus instrumentaria.

cuius uirtute accidens produceret, uermem, l. muram etc. tunc l. esset Deus, l. Caelum l. aliquid animal singulare, quatenus singulare, nihil horum dici potest, non primum, quia uidetur sane absurdum, toties et in generationibus innumeris animalium imperfectorum, atque insectorum, Deum constituere quasi uicariam causam creaturarum quam defectum debeat perpetuo supplere. Secundo est etiam parum philosophicum ad primam causam recurrere in effectibus naturalibus, si commode ad causas secundas, ut in proposito referri possint. Tertio praedicti effectus habent causas creatas instrumentales, ergo etiam principales.

Probatur secunda pars, si Caelum esset causa principalis praedictorum uiuentium, tunc non esset imperfectius ipsis, cum omnis causa principalis physica debeat esse uel aeque perfecta l. etiam perfectior suo effectu, sin non debet esse perfectior l. aeque perfecta tunc etiam causa instrumentalis poterit esse causa principalis respectu eius dem effectus, sed Caelum est imperfectius uiuentibus ut talibus, ergo probatur prior

Nota omnem causam principalem physicam debere esse l. aeque perfectam, l. etiam suo effectu perfectiorem

auctoritate. S. Aug. lib. de vera relig. c. 29. Sdo
qa in qm aliqd habet perfectiores operationes in
tm est quoad essentiam perfectius, sed vivia
ut talia habent perfectiores operationes
in animatis consequenter etiam Caelo, qd aliqui
absurde existimarunt vivere. p. M. qa
operationis perfectio confert perfectioni potentiae
huius perfectioni essentiae, p. etiam m. quo
ad animalia qa haec cognoscunt appetunt.
Sdo omnia animata habent vitales actiones
quarum nulla competit Caelo.

Animalia Caelo perfectiora, qa haec cognoscunt appetunt, etc. Sdo habent vitales actiones quarum nulla competit Caelo.

Probatur tertia pars, qd nrm rana, l mus.
culus aliqs n sit causa principalis sdum
singularitatem, qa alias debet assimi-
lari rana producenda, adeoque convenire cum
rana altera, quoad singularitatem consequenter
producenda esset eadem numero sicut est ea-
dem specie, cum rana, sive cum causa principali
quo effectus et causa ipsius essent eadem nume-
ro qd fieri non potest.

Nota Caelum ab aliquibus n male dici causam applicativam effectuum sublunarium

Notandum est hic Caelum n male ab
aliquibus appellari causam applicativam effectuum
sublunarium, atque etiam eorum, qui expu-
tri mala producunt, sicut dr plagae seu vul.

neris caā ille, qui applicat ignem ad pulue
rem tormentarium loco cum glande ingestū, rium, atq; etiā
hæc u. applicād caā n̄ eodem samp modo eorum, quæ ex
gtingit, nam prīo fit dum agens applicat putri maā pro
caām principalem, ut cum incendiarius ig- ducunt
nem horreo admouet. Sdō dum uirtutem
alterius applicat, qd Dæmon n̄ unq̄ so-
let, et hortulanus, qn̄ floris alicuius l.
herbæ semen terræ cōmittit. Tertiò
cum uirtutem alterius producit, ut cum
Sol, Cælumq; in putri ponit accidentia
necrīa ad ranam, l. in sectum aliud
generandum. Quartò cum uirtutis ali-
cuius subūm ē, ut caloris aqua. Quintò
etiam dici poēt caā applicatiua qn̄
qs maām admouet in qua producen-
dus ē estus, sic simius ille dici potuit
caā applicatiua, qn̄ admouit pedem
felis igni, ut nuces inde raperet.

Dices, calor positus ab igni aliquo, uel Dices.
producit alium ignem, ut instrūm ignis
in cōi, l. in indiuiduo, n̄ prīum, quia alias
ignis aliqs ēēt caā sui ipsius, et qdm principalis.

nam sub igni in cōi comprehendit oīs ignis in specie, ꝙ etiam ignis producendꝰ, n̄ sitm ut probatum supra ē R. produci à calore ignem, et instrum̄ ē ignis in cōi accepti, et ꝯnotantis calorem, ac siccitatem, quatenꝰ sunt instrumēta ipsiꝰ, quo ꝯnotato cum ignis producendꝰ careat, sic caā sui ipsiꝰ n̄ erit, licet caloram, siccitatemq; ꝯnotat, ueluti dispositiōs suas.

Responsio.

ARTICVLVS NONꝰ.

an idem effectꝰ numero possit à pluribus causis totalibus eiusdem ordinis simul produci

Nota ad eundem effū producendum concurrere posse plures caās totales diuersi generis.

Conclio prima, nullum ē dubium ad eundem effum producendum ꝯcurrere pōe plures caās totales diuersi generis ꝙ. caā maālem, fōalem finalem, et efficientē id, qd patet ex dictis supra, et apparet in ipso composito huāo, idem n. homo dependet ab efficiente, Deo, et hōīe, ab aīa rāonali, et maā, tum etiam, quia nulla

ex dictis caaīs alteri repugnat, neq; caāliem alterius impedit, cum ad se inuicem ordinentur.

Conclio sta, certum ē plures caās eiusdem ordinis partiales ad eundem numero estum concurrere posse, sic n. multi equi plaustrum uini trahere possunt, ad qd singuli n sufficerent, licet sufficiant singuli ad tractionem eiusdem speciei leuiorisq; oneris.

Nota plures caās eiusdē ordinis partiales ad eundem numero estum concurrere posse

Conclio tertia, nec duae caae fōales nec duae maales totales pount naālr ad eundem estum concurrere ug. duae fōae ignis n possunt ad eandem maam numero ligni eodem tempore infōandam guenire, licet point successiue, nec duae etiam maae pount concurrere ad eandem fōam substialem l. accidentalem sustentandam, pount tn super naālr, qd patet ex supra dictis, rāo primae partis ē, qa si duae fōae totales naālr poēnt concurrere ad unam maam, tunc naālr duae fōae totales poēnt infōare simul eandem maam, et maa si

Nota nec duas caās fōales, nec duas maales totales posse naālr ad eundem numero estum concurrere.

mul recipere naãlr duas fõas totales è
q̃ si duae maãe poẽnt simul sustenta-
re naãlr unam fõam, tunc una fõa naãlr
poẽt ẽẽ in duabꝫ maãis divisis, q̃ sequr
etiam una numero maã, naãlr posset
ẽẽ simul sub diversis fõis totalibꝫ
cum n̄ videatr ẽẽ maior rão conceden-
di, qd fõa una poẽt infoarẽ simul
naãlr duas maãs, atqꝫ una maã susten-
tare simul duas fõas totales, quo-
rum utrumqꝫ falsum ẽẽ supra osten-
dimꝫ, qd a. supernaãlr hoc fieri poẽt
ibidem dicimꝫ, cum neqꝫ ex parte maãe
implicat, ut simul à duabꝫ fõis totalibꝫ
infoẽtr, neqꝫ repugnat, ut una fõa à dua-
bꝫ maãis dependeat, ac sustentetr.

Plures cãaꝫ totales n̄ subordinatas naturaliter eundem posse effectum producere n̄ posse rão ẽ, qa ẽẽt qd superfluum.

Conclio quarta, plures cãa totales
efficientes eiꝫdem ordinis n̄ subordinatae
naãlr n̄ poũnt simul effũm eundem pro-
ducere, l. ꝯseruare, in hac ꝯclĩa con-
ueniunt ferè oẽs phlĩ, ut videre ẽ ap-
ud Suar: d. 26. sec. 1. assert. 2. Mend.
d. 8. sec. 10. Murt. et alios, rão ẽ prĩo
qa naã horret, ac ꝯsequr n̄ inclinatr, aut

facit id, quod est superfluum, sed effectum
eundem pendere à duabus causis totalibus
cum sufficienter possit ab una esse superfluum
multitudo n. causarum eo tendit, ut effectus ex-
istere possit, si u. per unam alteranuè
causam potest existere, quod opus est pluribus.
Sed nulla causa potest producere effectum
ad quem non est determinata, sed una
causa totalis non est determinata ad ef-
fectus alterius causae totalis (quaelibet n.
causa habet certam seriem effectuum pro-
ducendorum, ut postea videbimus) ergo
una causa totalis non potest concurrere to-
taliter ad effectum alterius causae totalis.
Quaeres, quod ergo fiet, si duae causae to- Quaeres.
tales eodem simul tempore, loco aliis
interuallo eidem parti subi aequalis dis-
positae admouerentur ut. duo, plures ipsi
ignes hâc horâ eidem puluerè tor-
mentario faciant ne aliquid an nihil, hoc
secundum dici non potest, quia positis omnibus ad agen-
dum requisitis, ut in proposito casu ponuntur

438. caa necria, qlis e ignis agit, si dices
fore, ut agant, q. l. eundem numero
estum, id e foam eandem ignis intro-
ducant, l. diuersos numero estus, seu
foas efficient, hoc sdm iterum dici n
potest. qa alterutra foa eat fructra.
deinde naalr duae foae totales in ean-
dem naam introduci n possunt, qo neqs
effici, n etiam eundem numero estum
producent, alias qd negatum e, duae
foae totales ad eundem numero estum
possunt ycurrere neqs etiam, nisi gratis,
et parum phlice dices alteram ex
his suum estum producturam, alteram
quieturam, sic nrm determinante
Deo. Sed a praedictis caais, siue igni-
bus producendum ignem, quem tn neu-
ter singulatim acceptus producere po-
tuisset, n qdm qd uirtus eius insuffici-
ens sit, si estus sdm se, et quoad speci-
em ysideret, sed qa determinata e,
ut partialr tm et una cum altera n se so-
la producat estum in indiuiduo, sicut pro-

ducit illos, ad quos simpliciter ueluti proprios
ignis ordinatus est, itaque ab utrisque simul
sumptis tanquam a causa totali a singulis
u. tanquam partialibus prodiuit ignis, quo ais,
essent causae determinatae ad talem es
sum. R. d. tanquam causae totales N.
partiales, et inadaequata principia, siue com
principia C.

Conclio quinta, per absolutam Dei potentiam
potest idem numero effectus a pluribus simul
causis totalibus efficientibus non subordina
tis produci aut conseruari, ita Suarez loco
cit. Mend. Mur. Alexand. de Ang.
Valentia tomo 4. d. 1. q. 3. punctos.
quo loco tamen recte aduertit quod dicitur unus
numero effectus potest totaliter a duabus causis
pendere, sensum non esse, ita unum depen
dere ab uno, ut non dependeat simul
ab altero, esset n. tunc implicatio contradic
tionis in adiecto, sed ita, ut consistat, scilicet
se totum, ex ui unius, et ex ui etiam
ac causalitate alterius, ratio conclusionis est communis,
quae non implicat contradictionem, ut appare
bit ex solutione argumentorum quibus aduersarii co.

per absolutam Dei potentiam potest idem numero effectus a pluribus simul causis totalibus efficientibus non subordinatis produci, aut conseruari.

nantur, sed frustra ostendere implicantiam.

Obiectio. **Dices** prio n̄ dant duae l. plures caā totales respu eiusdem effus quo n̄ possunt concurrere ad eundem effum numero, p. ans caā totalis ē, quae seorsim accepta habet sufficientem uirtutem totaliter effum producendi, sed duae caā seorsim acceptae n̄ habent uirtutem eundem effum producendi, ana n. n̄ potē producere effum caā alterius, et quasi seriem effuum illius mouerer. Rx d. n̄ dant duae caā totales respu eiusdem naālr C. supernaālr N. deinde licet ignis A ug. n̄ poīt producere ignem C. qui potē produci ab alio igne B ug. id tn̄ n̄ fit ex defu uirtutis sed determinalis, quare si Deus determineret ignem A ad producendum ignem C. tunc poēt oīo etiam illum seorsim acceptus producere.

Nota caām totalem ēē illam, quae seorsim accepta habet sufficientem uirtutem totaliter effum producendi.

Responsio. Non dant duae caā totales respu eiusdē. Naālr C. supernaālr N.

Obiectio. **Dices** sdo si aliqs effus produceret à duabus caāis totalibus eiusdem qs ordinis, tunc ille effus à nulla caā penderet q sequr ēēt effus, et n̄ ēēt effus, dependens, et n̄ de.

pendens qd implicat. p. s. qa si ettg pro-
ducit totg ug. ab A. tunc dependebit
totg ab A. go n à B. et rursg qa totg
producit à B. etiam totg dependebit
à B. go n ab A. go sdum priam gse,
qiam n pendebit à B. et iuxta sdam
n pendebit ab A. go à nulla caa pende-
bit. sed Rx. prio retorquendo argm. si Responsio.
ettg pendet totg ab A. et totg à B.
go ab utrisq pendebit totg go falsum e
à nulla dependere totum. Rx. sdo N. S. Responsio secunda.
probatur, ans C. et N. C. nam ex Valent.
supra diximg, qn ettg dr totaliter pende-
re ab una caa sensum n ee, qsi ita pen-
deat ab una, ut n etiam ab altera pendeat.

Nota, qn dr ettg totaliter pendere ab una caa sensum n ee qsi ita pendeat ab una, ut n possit etiam pendere ab altera.

Hices tertio, dicta caalies eet et n
eent caalies qd implicat, eent ex hyp.
pothesi n eent, qa caalitas e exigia
ettg quâ petit, ut Mend. loqtur à caa
produci, sed neutra caalitas eet exigia
ettg, go neutra eet caalitas Rx N. S.
primam, et nego etiam caaliem ee exigiam
et quasi postulaem ettg foalr, sed trnatiuè

442. ac sundam caalitatis, hoc e, caalitas e potius
Caalitas e id, qd essus exigit tanq medium implendi
qd essus exigit, tanq medium implendi suam indigentiam, e g rio dicta caalitas n exigunt ab essu, qui nisi necrium n petit, atq
neutra caalitas e necria, n prima, quia
sufficienr dependeret essus a sta, n etiam sta, qa sufficienr dependeret a pria
Rx. N. ans. d. m. neutra e necria in sensu composito C. in diviso N. haberet itaq
essus necessiam utriusq caalitis divisiva
id e huius, l. alterius, n a. utriusq simul
factaq supposie, qd habeat unam caaliam totalem, id e dependiam adaequatam
sive ꝯcursum caae necrium ad essum ex
sua naa, et ex sua naa ꝯnotantem cariam
alterius ꝯcursus, n indiget alia, bene tn
pote ei dare Deus id, quo n eget, sicut
corpus indiget ubicatione una, qua positu
n indiget alia, illam tn pote dare Deus
ut fieret, qn idem corpus poneret in diversis locis.

Obiectio. Hices quarto sequeret easdem caas ee totales, et n totales, eent ex hyppothesi n

a. ēent, qa nūtra, se sola produceret totum
estum. Rx N. S. ac C. qd neutra se sola Responsio.
produceret estum totum, hoc n. n̄ requirit.
ut aliqua caā totaliter estum dicat produ- Quando caā
cere sed totaliter producere dē caā estum, Dicat totalē estum producere.
qn̄ tantam vim, tantumq̄ conatum adhi-
bet, quantū sufficit ad estum in eā per-
fecto ac rerum naā constituendum.

Hices quintò ex Suar. d. cit. sec 4. Obiectio.
sequeret eundem estum pendere et n̄ pen-
dere ab aliqua caā, qd implicat, p. s.
quoad primam partem, qa oīs estus de-
pendet à sua caā. Scda pars etiam
ē manifesta, qa estus n̄ pendet ab eo,
sine quo potē ēē estus, sed estus potē ēē
sine prīa. tum sufficiens sit altera
et potest ēē sine scda cum subijciat prīa,
q sequr sine utrisq̄ qd n̄ penderet ne-
cessariò ab illis caāis totalibus.

Hices sextò si aliqua caā simul cum Obiectio.
altera potē totaliter estum producere. tunc
posset etiam in posteriori tempore estum iam
existentem, atq̄ ab alia caā productum

444. producere, q̄d ē falsum. qa producere ē rei alicui, quam n̄dum habet, existiam dare, sed res existens iam habet existiam, g̃o nulla illi poterit dare.

Nota producere ēē rei alicui, quam n̄dum habet existiam dare

Obiectio.

Dices septimo, si unaquaeq̄ totum ettum ac totaliter produceret, necrio una ex illis actum ageret, q̄d ē impoibile.

Responsio.

Respond: ad quintum N. S. eadico es, tum dependere ad probaem R. i. g cadendo ettum ēē poē sine altera caā, et N. C. illam g̃o n̄ penderet ab illa, sine qua existere poīt, ad hoc n. ut quid ab aliquo dependeat, satis ē, q̄d ēē suum accipiat ab ipso.

Responsio.

Respond: ad sextum d. poīt ettum iam productum producere, id ē efficere C. producere id ē ettui existiam n̄dum habenti prio dare N. ubi bene advertendum ē producere saepe stricte accipi, ut g notat

Illa res etiam ex parte ettis quandam negaem prioris producti dr. cuius existiae existiae, quo sensu id tm dr produci q̄d iam habitale nullam habuit existiam. Sctō sumit g servat. pro efficere, quo sensu etiam illa res

dī produci. cuius existentiā iam habita conseruat.

Respond: ad septimum, N. S. quia neutra ex illis produceret iam factum posito quod eodem tempore concurrant quod est actum agere, deinde d. est impossibile actum agere id est de nouo producere id quod de facto existit C. quod factum est conseruare N. a. 10. an effectus ab una causa particulari productus potuisset ab alia produci, l. minimum conseruari.

Responsio.

ARTICVLVS IOMus.

an effus ab una causa particulari productus potuisset ab alia produci, uel minimum conseruari

Conclio prima, idem numero effectus ug. ignis, qui hodie ab aliquo igni est productus, non potuisset neque ab alio numero igni heri, l. ante annum produci, nec Rex Hispaniae à Rege Galliae generari, sed hic numero homo ab hoc singulari homine, seu

Idem numero effectus ug. ignis, qui hodie ab aliquo igne est productus non potuisset neque ab alio numero igni heri l. ante annum produci.

446. parente produci debet, ac potē, et ā ab alio
et hoc ꝓprea, qd caā sit per gdiones indiui
duantes intrinsecè determinata ad hunc ordinem
effuum, rāo ē priō, qa hoc requirit maximꝰ
ordo, quam tātopere naā in oibꝰ rebꝰ curat
tamqꝫ sollicitè à primis qsi orbis incunabu
lis hactenꝰ obseruare conata ē, et adhuc
hodie uidera ē in eiꝰdem ursi oeconomia
mxꝫ, inquam, ordo rerum requirit, ut statu
at certa quaedam effuum series, quae ab
hac caā peragat, et n ab alia, sin qui
libet effꝫ in singulari à qualibet caā
fieri posset, quanta foret rerum con
fusio, ac perturbatio, sicut si in eadem
Repub. quilibet ciuis, et in senatu aut
familia quilibet senator, filiꝰ, aut filia
qdlibet ageret, snam ferret, nullꝰ al
teri cederet, sed temerè occuparet alter
altariꝰ officium, carnificis consul, et
carnifex consulis, quantae turbae, inquam,
forent in tali rōitate. Idō agens ualde
perplexum in agendo, et sicut ostensum
ē iam, inordinatum ēēt, qd ē gᵒ Arlēm
8. phys. tex. 15. ubi ait, in his, quae naā,
et sdm naām sunt nihil ē inordinatum,

eo qd naa ordinis oium sit caa. Tertio sicut
res se se hent quoad ee, sic se hent etiam
quoad operari proportionaliter, sed res quo
ad ee, determinatur ab intricis principijs
indiuiduantibus, qd etiam ut hunc et n ali-
um numero effectum producat, debet ab intri-
cis principijs indiuiduantibus definiri. Quarto
necrium e, ut hic ignis ug. habeat cer-
tam aliquam seriem effectuum p obo adaequato
poae suae, et n totam latidinem specifica
ignium, qd cum naa et Deus in necrijs n
destituant res, seriem certam ac deter-
minatam attribuit, pbr ans, si hic numero
ignis pro obo adaequato poae suae hret totam
latidinem specificam ignium, tum hic ig-
nis poet quemuis ignem sine alio concur-
su aut eleuae Dei extraordinaria sub
latidine specifica gtentum producere, qd
dici n pote, qa alias seipsum quoqs ef-
ficere, et quemuis iam olim destructu
reproducere poet, cum tam isti, qui ipse
sub latidine spei gtineant. Sò si idem effus à
diuersis numero caais poet produci, tunc
g Arlem 8. Met. tex. 8. non necessario

149.
Nota assert.
Arlis, ubi
ait, quae naa
et solum naam
sunt nihil ee
inordinatum,
ei, qd naa or-
dinis omnium
sit caa.

448. effectus erunt diversus, si materia, et efficiens erunt diversa. Sexto, ista determinatio clarè apparet in speciebus visibilibus, quae necessario à determinatis obiectis producuntur, ita, ab alijs ut produci nequeant, nam si una species visibilis, sive similitudo parietis albi v.g. in India existentis, aut Judaea potest à quolibet albo pariete, consequenter etiam ab huius auditorij muro produci, tunc etiam fieri potest, ut respiciendo hunc parietem aut moenia urbis Friburg. viderem moenia, aut parietes Hierosolymitanos, quia cuius speciem in oculis habeo, illud video, adeoque si quis putaret à se videri Friburgum, fieri posset, ut videret Calecutum, itaque splendidè deciperetur à speciebus, quod dici non potest quia color tam huius, quam alterius albi est ab intrinseco definitus, et ab auctore naturae sic institutus, non ad decipiendum oculum, sed ad ducendum illum, ut Baumannus in sui, et non alterius, licet in specie similimi cognitionem, quae definitio, seu determinatio non ab essentia

coloris, quæ in utroq; pariete eadem ē, sed ab hæcceitate coloris prouenit.

Conclio secūd; estq; idem numero ab uno agente productq; potē ab alio conseruari, et qdm. qd hoc poīt supernāalr certum ē, qa supernāalr poūnt eundem estūm diuersæ caā producere eo ipso, qa nulla dari potē implicantia, tum etiam, qa quem potē Deus se solo estūm producere, id potē etiam cum caā sta, atq Deus pē estūm eundem numero hodie producere quem heri creāa produxit, gō eundē potē etiam cum alia caā producere, gō potē etiam supernāalr per aliam caām, quam per illam, quā productq fuit estq conseruari. pbr etiam qd idem fieri poīt nāalr, si n. n potē estq ab uno productq ab alio gseruari, sequit toties nouum estūm produci, et priorem destrui, licet eiusdem oīo speciei et efficacitatis sit, cuius ē subsequns, quoties caā priō producens mutat, et alia de nouo gseruans substituit atq hoc ē incredibile. primò qs n. credat

Nota estūm eundem numero ab uno agente productum, ab alio posse gseruari.

calorem à prima parte flammæ productum
in manu continentissimè mutari, aliumq;
et alium produci de nouo, priorem q;
destrui, quod tamen necessariò sequitur, quia si non est
alius, et alius, sed manet ille, qui primò
a prima parte flammæ productus fuit tunc
hic conseruabitur à sequentibus partibus flam-
mæ, quæ utique sunt distinctæ à primis,
cum primæ existentibus adhuc istis iam
perierint, sed, inquis, calorem à primis
partibus ignis de perditis productum in
manu non conseruari à sequentibus, sed à so-
lo Deo, contra est, tum quia communis philosophorum
sententia aduersatur, tum quia ad præsentiam par-
tium subsequentium ignis talis calor ma-
net, et remotis his, l. extinctis destru-
itur, ergo signum est ab his conseruari, nisi
uelis etiam negare ab his calorem ali-
quem produci posse, tum deniq; si non
conseruaretur à partibus ignis, adhuc res-
tantibus, neq; ut suppono posset conseruari
à perditis, tunc necessariò conseruaretur à solo
Deo, si hoc, ergo idem effectus, siue calor

de nouo productus ab alio esset, et ab alio con-
seruaret, quia causa producens esset Deus una
cum creatura, conseruans u. solus Deus. atque Deus
et creatura sine dubio non sunt idem simpliciter
quod solus Deus, sicut materia, forma, et unio non
sunt idem quod sola unio, secundo est etiamque
rationem tot corruptiones admittere, tot de nouo
productiones, tum, quia nulla apparet ne-
cessitas multiplicandi tot corruptiones,
totque productiones, praesertim cum nulla
appareat causa corrumpens, praeter iam eti-
am prima illa sequela, quae dicebatur fore,
primo, ut toties nouus effectus producatur: hoc
est, forma aut compositum aliquod, quoties con-
seruans non esset idem, quod producens.
quia si maneret idem effectus, aut com-
positum, ergo idem ab alio productam
poterat ab alio conseruari. et secundo toties
nouus effectus producatur in manu ut quia est
aliquis calor in manu etiam destructo igne,
qui primo produxit, sed hic non potest esse
iuxta aduersarios, ille qui ante iam pro-
ductus fuit, ergo de nouo produci debuit

452. atq; hæc cõclio in eorum sñã, qui dicunt necrio habitum in oẽm actum influere in quem influit poã, evidens ẽ, qa sic habitus poẽt cõseruare actum à solo illẽctu productum, illum scilc: per quem ipse habitus prio fuit productus, qa habitus necrio influit in oẽm actum in quem poã, sed poã influit etiam in actum illum, quo habitus prio productus ẽ potestq; actum hunc cõseruare, ergo etiam habitus poterit in actum, dum modò cõtinuet à poã influere, ñ prio producendo, ergo cõseruando, ita Coninge de act: moral: d. 6. dub. 8.

Obiectio. **Dices** primò, contra primam cõclionem sicut se habet estus in specie ad caam sic se hẽt estus in indiuiduo, ad caam in indiuiduo, sed estus in spẽe potẽ à diuersa caã in specie produci, ut calor à sole, et qdm eius dem speciei, cuius ẽ calor productus ab igni, ergo potuisset etiam idem numero estus ut ea dem numero uua, quæ ẽ hic Friburgi à uite tua producta, à uite in Absa;

tia produci, si dicas N. M. eo, quod plurare quirant ad uniem numericam effectus, quo ad specificam, ideoque posse causas specie diuersas ad effectum eundem specie concurrere non a diuersas numero causas ad eundem numero effectum, quod est, quia etiam aduersarij concedunt plus requiri, et concurrere ad singularem, quam specificum effectum, nam ad effectum specificum non requirunt uniem specificam, et multo minus numericam, quam utramque tamen requirunt ad eundem effectum numero producendum.

Obiectio.

Dices secundo, sequeretur Deum non potuisse creare ullum hominem eorum, qui nunc sunt, si non potuisset, tunc idem numero effectus potuisset a diuersis causis prodire.

Obiectio.

Dices tertio, sequeretur alium numero pullum gallinaceum proditurum fuisse ex ouo, si nigrae, quam si albae gallinae fuisset suppositum, quod est ridiculum.

Obiectio.

Dices quarto, sicut se habet causa conseruans, ita habet se producens ad effectum

454. sed diuersa caa conseruans potest eundem effectum ab alia profectum conseruare, ergo etiam diuersa caa producens potest effectum ab alio producere, si prior non produxisset.

Obiectio. **Dices** quinto, si hic numero calor ab hoc numero calore profectus, non poterat ab alio produci, ratio esset, quia essialiter dependeret ab hoc singulari calore, atque istud dici non potest, quia alias nec per diuinam potentiam ab alio potuisset produci.

Dices sexto, quidquid conuenit rationi specificae, illud omne conuenit etiam in diuiduis omnibus contentis sub illa specie, sed calori ug. conuenit secundum rationem specificam esse productiuum omnis caloris, et non huius, l. illius tantum, seriei effectuum, ergo etiam conueniet omni calori in indiuiduo, ergo quam effectum potest unus numero calor, eundem poterit etiam alius quilibet producere.

Responsio. **Respondetur** ad primum, sicut se habet effectus in specie ad causam in specie, ita se habet effectus in indiuiduo ad causam in indiuiduo, d. proportione aequalitatis N. inaequalita.

tis C. sicut n. caa in specie extendit ad oes
ettg raa coitatis, n a. ad seipsum, ita eti
am caa singularis se se n extendit ad se
ipsam, et sicut illa ad oes in supposie tn
accomodâ, ita singularis ad plures, n tn ad
tot, quot illa. Sdo, sicut se habet ettg
specificg ad caam specificam uniuocam
ita se habet ettg in indiuiduo ad caam
uniuocam in indiuiduo proportionalr, et
sdm qd C. abslè et simplr ex parte caae
N. nam sicut caa uniuoca n potè alte
rig speciei ettum, quàm ipsa sit, produ
cere, ita neqs indiuiduum uniuocum
potè alterig rais, q ipsum sit ettum
efficere. differunt tn in hoc, qd caa
in specie oes, singularis u. caa certam
tm qsi lineam ettum attingere potest.
Tertiò sicut se habet ettg caae speci
ficg ad caam specificam, ita se ha
bet in indiuiduo ettg specificè acceptg
ad caam in indiuiduo specificè accepta
C. indiuidualiter acceptam N. neqs prae.

Nota caam uniuocam n posse alterig speciei effectum producere, q ipsa sit

Nota caam in specie et caam in singulari in hoc distingui, quia illa oes, haec u. certam tm qsi lineam effectum attingere potest.

terea ē eadem rāo gcedendi effum. speci-
ficum produci posse, et ab eigdem, et à di-
uersæ speēi caā, et negandi effū ab indiuiduo
eigdem speciei, nam caā alterig speciei
ug. Sol respu ignis continet eminēr ignē
qd de indiuiduo eigd speēi dici n̄ pount,
cum sint eigdem perfectionis.

Responsio. **Respon**: ad sctm N. S. qa gclio tm
procedit de caāis creatis, n̄ de Deo, q
cum sit et caā uīlis, et in agendo pru-
dentissimg, ita, et necrio, et sine rerū
gfusione aget, secg ē in creatis.

Responsio. **Respon**: ad tertium N. S. qa gal-
lina aliena, quæ ouum n̄ exclusit udr
ēē caā præcisè applicans uirtutem ali-
enam, quæ in ouo gtinet, n̄ a. prin-
pālitar, aut instrumlr, nisi remotè tm
influens, de quali caā hic sermonē
nam sicut si Joan: admouendo ignem
puluari nitrato ignem produceret, n̄ ne-
go eundem numero ignem produci potuis-
se ab alio, si eodem tempore, loco, et
subō eidem admouisset.

Respond: ad quartum, negando pa-
ritatem, qa plura requirunt ad productionem,
q̃ ꝯseruaem rei, hinc uidemꝰ in corpo-
re egerrimo sæpe ꝯseruari aiam in
quali n̄ udr̄ naa prio introductura fuis-
se foam, qs n. credat aiandum corpꝰ
in utero materno, si pulmonibꝰ erosis
et simplr̄ putitis, si cerebro diffluen-
te, imo euanescente uacuum gra-
neum relinquat, ut in nobili quodam
et peregregio uiro explum sane mi-
serabile n̄ ante multos annos Bauariæ
præbuit, cuiꝰ graneum à medicis
prudentes id, qd̄ experti sunt pedea con-
iectantibꝰ apertum, et inane prorsꝰ in-
uentum ē, si præterea sanguis corrup-
tꝰ, si caro ut in morbo gallico compu-
trescat, uel ut in tabe, aut phtysi con-
tabescat, qs, inquam, in tali corpore
patet uniem aiæ ad corpus ꝓducendē ēē
dicat, at tn̄ sæpe unita retinet, ac con-

Responsio.

Plura requirunt ad conseruationem q̃ productionem rei.

Nota factum aliqd̄ notatu dignum.

458. seruatur aīa, ꝯ plus ad productionem, q̄
ꝯseruaēm requiriꝫ, praeterq̄ qd ordini
ursi, caārumqꝫ eiꝰ parum, aut nihil
admodum officere uideaꝫ, licet ꝯseruāo
estꝰ à multis caāis existere poīt, secꝰ
se se res habet in prima productione.

Responsio. **Respond.** ad quintum N. estūm
hunc numero dependere ēēialr ab hac
numero caā, et sic, qd hic estꝰ ab
hac caā sola singulari producaꝫ, raō
n̄ ē, qd ēēialr ab hac dependeat, sed
qa quaelibet ad certam seriem ē de-
terminata. Dices hic numero estꝰ
dependet per se ab hac numero caā
Respondeꝫ. ꝯ essialr. R. ꝯcesso antu, N. C.
n̄ n. ut Suar: d. 26. sec. 5. ait, aeq-
ualentes sunt duo illi trni dependere
per se, l. dependere essialr, sed plꝰ
Plꝰ ē de-
pendere es-
sialr. q̄ per se. ē dependere essialr, q̄ per se, ut n.
estꝰ per se dependeat à caā, satis
ē, qd uerè, ac propriè ab illa ēē su-
um recipiat, at n. dependere essialr ad,

dit, qd effg ex intrīa naā, et essīa pos-
tulat influxum talis caā, ita, ut sine
illo simplr ēē n̄ pōit aut concipi. Ins- Instas.
tas, si n̄ ēēiatr dependet singularis effg
ab hac singulari caā, tunc potē ab alia
fieri, gō ēēt caā per accidens, quae
illum produxisset gō n̄ per se. Rx con- Respondet
cesso ante d. C. n̄ ēēt simplr necrīa
et unica caā talis effg C. ēēt per
accidens. id ē n̄ uerè rāatr influens
ac tribuens effectui esse N. C.

Respond: ad sextum, si M. sumat Responsio.
ursim sine vi restrictione, negandā ē,
qa apertè falsa, si n. qdqd guenit spe-
ciei guenirat indiuiduo, tunc sicut spe-
cies im̄ ediatè ponit sub genere ac di-
uidit in plura indiuidua et spēs, ita quoqz
indiuiduum deberet im̄ ediatè poni sub
genere ac diuidi in indiuidua plura sub
se, quae procul dubio falsa sunt. Rx
gō d. qdqd guenit rāi, siue naā speci-
ficae, guenit cuilibet sub illa reduplica.

uè accepto, contento in diuiduo, seu formali, hoc est sdm raem indiuidualem N. specificatiuè, seu materialiter, hoc est, sdm raem gradumque specificum in indiuiduo contentum C. deinde concessâ m. d. C. ergo productiuum esse omnis caloris generiet cuilibet calori in indiuiduo reduplicatiuè accepto N. specificatiuè C. quod non est ergo nos, C. n. libenter quamlibet indiuiduam caem aptam esse sdm raem specificam ad quemlibet effum indiuiduum specificatiuè acceptum producendum.

ARTICVLVS IIMVS an effum corruptum naturaliter possit agens creatum reproducere

An effus semel destructus possit reproduci.

Conclio prima, effus semel destructus materialiter loquendo nec potest reproduci ab agente quod est diuersum ab eo, à quo primò fuit

productum, neq; ab eodem, à quo accepit pri-
mò suum ee, ut Rex Salomon, qui è à
Dauide genitus neq; potè reproduci à Da-
uide primo suo parente, licet ad uitam
reuocaret Dauid, neq; ab alio ut Re-
ge Indico, aut Sinensi, posterior pars
è mani festa ex supra dictis rubi ostan-
dimus causas in indiuiduo sicut sunt
per conditiones indiuiduantes determi-
natae ad hoc l. illud certum ee, ita quoq;
per easdem indiuiduationes restringi ad
certum ordinem estuum producendorum
Licet quoad naturam specificam ad quos-
libet estus suae rationis sint indifferen-
tes, et distinctum quidem à serie estuum
alterius causae, ita, ut in aliena esti-
cere nihil queat, quod u. idem agens
estum à se semel productum, si destruat
reproducere nequeat rationem dari non posse
putat Alexand. de Anglis, cuius haec uerba
sunt, quare melius ingenuè fateri non posse
huius rei à nobis reddi rationem, sed ita

462. experientia docet, quod nullus non mortalium ex-
perit, alij quoque dicunt hanc esse earum
naturam, ut effectum tantum semel producant quod
ex usitata earum agendi ac suadine col-
ligunt, sicut rerum aliarum quarum-
cunque a constanti perpetuaque ratione opera-
di naturam indagantes definiunt phy-
sici, alij negant rem semel corruptam
ideo reproduci posse, quod eadem nume-
ro actio redire non queat, sed nunquid
haec est petitio principij, praeterea non
est opus eadem numero actione produc-
tiva, ad hoc, ut idem numero effectus re-
deat, alias neque Deus posset eundem
numero hominem ad extremum iudicij di-
em resuscitare Suar. d. 5. sec. 3. di-
cit agentia naturalia, quae vis ex se habeant
virtutem quasi generalem, et indifferen-
tem ad plura individua eiusdem speciei
postulare tamen ex sese certum modum et
ordinem in usu, et exercitio talis vir-
tutis, ita, ut natura sua determinata sit

ad agendum, hic et nunc in tali subo ta-
le indiuiduum, et post illud aliud et
post hoc alterum, et sic de reliquis.
Nam ipsamet naa, inquit, Suar: loco cit:
postulare udr hanc determinaem et or-
dinem, ne in se inuoluat quandam
perplexiem, et g fusiem, hinc go
prouenit, ut nunq" in agendo ad eun-
dem e stum caa redeat, sed semper
nouum producat, haec explicatio sirec-
te illigat, e problis, nra ratio e ista
sicut caa e determinata naalr, ita
pote agere, agitq; et n aliter,
sed e determinata naalr, ut iam hunc,
iam illum, inde alium, aliumq;
semp et nunq" eundem e stum pro-
ducat, go naalr nunq" eundem, sed
semper alium poterit estum producere.
p. m. si n eet determinata semp ad
alium, et alium. tunc l. eet indifferens
ad eundem, quem ante semel produxit

† 64. et ad alium, l. esset determinata ad eundem, et ad alium, indifferens non est, alias perplexa ex sese, ac confusa esset ad agendum, non determinata ad eundem dici potest alias eundem numero effectum una cum alio aliquando produxisset. Sed id dicitur naturaliter produci, quod fit iuxta rei naturalis exigentiam, sed duplex rei eiusdem productio est contra rei naturalis exigentiam saltem corruptibilis, ergo duplex rei productio consequenter eiusdem aliquando reproductio non est naturalis productio. M. uidetur clara, p. m. duplex eiusdem rei existentia, et contra rei corruptibilis exigentiam, ergo etiam duplex eiusdem rei productio, est contra rei corruptibilis exigentiam, probatur ans, quod est praeter aut supra totum esse rei, id est etiam contra exigentiam rei (quotiescunque, ut eruditè auctor citatus notauit supra res habuit totum esse illud, quod natura sua habere potuit, aliud non appetit, et si illud, quod

Nota id dici naturaliter produci, quod fit iuxta rei naturalis exigentiam.

naâ suâ hrē potuit, iuxta naā suae cor-
ruptionis scilicet obnoxiae semel amittat
n̄ postulat id ipsum recipere, habuit n.
totum illud ēē, qd naā suâ enti corrup-
tibili debitum fuit, hoc ē, semel extitit,
ac proinde, ut idem loqtur in hac per-
petua rerum alternis perimentium pe-
reuntiumqs ursitate, ceu theatro se-
mel comparuisse satis habet). sed
duplex existiā ē ultra totum ēē rei
tm̄ n. unam quaelibet existiam appe-
tit sicut res una ē, qd duplex ex-
istiā ē g" exigiam rei, probato ante
pbr etiam psequa prior, qn" finis ē
g" exigiam alicuius rei, tunc etiam
media sunt g" exigiam rei, sin. eg.
ex aliquis ug. nollet saniem, neqs
idem uellet etiam sine dubio medicinā
q ē amarulentum medium sanitatis
recuperandae. sed in proposito finis
hoc ē duplex existiā eiusdem rei, ē contra

exigiam illius rei, quo etiam medium hoc
quod est reproductio, non est naturalis.

Nota pulchram Baumanni eruditionem, quâ explicat, cur nunquam idem numero ordo semel corruptus nunquam amplius naturaliter reproducatur.

Cura rerum perpetua sit successio et nunquam earundem reditus, elegantur ut solet Baumannus partim ex suopte ingenio, partim ex S. Aug. eruditissimis confessionibus declarat, quod alias ordo et venustas mundi periret, ut in Deus inquit, rerum series, quam alio suo designavit absolvat, quasdam ita interire necesse est, ut sicut non orientur, nam sicut vocalis oratio teste S. Aug. nunquam peragerent nisi aliis fluentibus dictio alia semper succederet, ita partes rerum huius mundi, quae omnes non nisi decedendo, ac succedendo consumant ursum, cuius partes sunt nunquam multiplicem naturae fecundiem ostenderent, et divinam quandam panegyrim alternorum occasu, et exortu, ceu quibusdam anthidodis contexerent, nisi ita corrumperentur, ut non reviviscerent, res igitur corruptibilis, quae talis non nisi unicam existiam depascit alioquin si alteram, tertiam, et alias, aliasque infinitum potius more caeterorum incorruptibilium, unam, eamque perpetuam postu-

laret, nec haberet uim sibi sile generandi
cum in seipsa semp existeret, nec indige-
ret estu, in quo superstes eet, atq adeo
sicut substiae, quae à Deo incorrupti-
biles sunt creatae ex naa suae condione
postulant à Deo perpetuitatem in gseruari
adeo, at si eas destrueret, gn illarum naa
ageret, ita gn exigiam rei corruptibilis
faceret Deus, si ad illam, ubi corrupta
e, reproducendam eam creatam determi-
naassat.

Hices primo, qn cunqs e idem agens
et eadem maa, tunc idem producit estu
testa Arle 8. Met: tex. ii, sed postqn
corruptus e estu aliqs manet adhuc
idem agens, et eadem maa, haec n. e
incorruptibilis, go eidem pote naalr re-
dire estu. Sdo idem agens pote con-
seruare effum p integram horam, go poterit
gseruare in primo quadrante et ultimo
et n in medio, at sic necrio debaret
eundem effum reproducere. Rx. d. e idem
estu specie esto, numero N. Sdo Arles
loco citi docet n ee eundem effectum, si n sit

Obiectio.

Obiectio.

Responsio. idem agens, et eadem maa po-
te eundem

idem agens, eademq; maa, n a. dicit si idem
maneat agens, ae maa, ppea eundem
effectum produci

effectum producere specie C. numero N.

Responsio.

Respond ad sctm concesso ante, N.C.
qa facilius e rem existentem in suo ee
tueri, q ex nihilo protrahere ad ee, de
inde agens e determinatu ad effectum se
mel tm producendum. a. 12. de caa pri
ma.

ARTICVLVS IIMus
DE
causa prima

Dubium e prio, an sit caa pria. scdo
qd sit. Tertio quot modis caa pria operet
ad extra.

Nota dari caam priam nimirum Deum.

Conclio prima, dat caa pria, rao e, qa
Deus e caa pria, sed Deus existit, go caa
pria existit. M. e extra qversiam, et cois
m., licet reperti sint, qui infelicissime
negarent, et adhuc forte sint n pauci
qvis n verbo, factis tn Deum ee negent,
firmissimis nihilominus rao nibus a Theolog.
pbr in primam partem S. Thom. e de fide
uti colligit ex c. 3. Exod. ubi Deus ipse adei

Deum existere pbr q illos, q infelicissime Deum negarunt Exodi c. 3.

se ēē assauerat, ut ab existendo noīari, ac
cognosci uelit, inquiens, ego sum, qui sū
et psalm 52. ubi pronuntiatur insipiens, pbr porrò psal. 52.
qui Deum n̄ ēē dicit, et certè uix ē,
ut notat Valent. aliqua scripturæ to-
tiꝰ pagina, quæ n̄ testatur Deum ex-
istere, rāo u. insignis Valent. in pr̄iam
partem tom. 1. d. 1. q. 2. punc. 4. sic ab eo
uerè proposita, ē in rerum nāa aliqd ens
necr̄ium simplr, qd fuit semper, qdqꝫ n̄
habet caām ullam suæ necessitatis, sed
tale ens necr̄ium oēs dicunt ēē Deū,
qd ē in rerum nāa Deꝰ, probaꝰ pri-
ma pars maioris, si nullum ens ēēt ne-
cr̄ium, tunc nulla dari poēnt ꝯtingīa
in rerum nāa, ꝯseqnr ēēnt impoībilia
oīa entia ꝯtingīa c. hoc ē entia quæ
possunt existere, et non existere, ut
probant infiniti mortalium interitꝰ
et ortus quotidianis, ergo datur quoqꝫ
ens simpliciter necessarium, probatur
Sequela Maioris, si omnia entia ēēnt

490. contingentia, tunc nulla possent dari entia contingentia, atqui si nullum esset ens necessarium, tunc omnia essent contingentia, ergo si nullum ens esset necessarium, nulla dari possent contingentia. p. s. m. si aliquando nullum simpliciter ens fuisset, tunc nulla entia contingentia dari potuissent, sed si omnia entia contingentia essent, aliquando nullum simpliciter ens fuisset, ergo si omnia entia contingentia essent, tunc nulla entia contingentia dari siue produci potuissent. m. uidetur extrinsecus nota, si n. nullum ens productiuum, siue causa fuisset aliquando, nullum ens produci potuisset, ergo nec entia contingentia, à quo n. producerent, an à se ipsis, at nil est causa sui ipsius efficiens, neque etiam ab alio potuissent produci, cum nullum aliud fuisset ergo simpliciter produci non potuissent contingentia, quod implicat, probatur etiam m. quod scilicet aliquando nullum ens fuisset, si omnia contingentia fuissent: quia omne ens contingens aliquando fuit nihil, ergo si nullum esset necessarium, sed omnia contingentia, aliquando nil omnino fuisset, at consequenter

Nota omne ens contingens aliquando fuisse nihil.

neq; modo aliqd eet. l. ee posset, cum, uti
dictum e, neq; à seipso ee potuerit, neq;
ab alio, si aliqn nihil oio fuit.
Dices, licet oia entia gtingia eent, n se. Obiectio
qui praeterea oe ens aliqn nil fuisse.
eo, qd n repugnat entia gtingia fuisse
ab aeterno, adeoq; semp extitisse, q. si
entia gtingia fuissent ab aeterno, l. illa
à seipsis fuissent, l. ab alio, n ab alio
sin. ab alio tunc l. eet processus in infi-
nitum, qd e impossibile. l. certe standu
eet in aliquo primo à quo oia illa tan-
dem provenirent, qdq; eet ex seipso, et
n ab aliquo alio, at si e ex se ipso, go
eet ens necrium, go haret ens necrium
qd probare voluimus, qd a. n sit ens con-
tingens pbr, id, qd n pote ee, posito qd
aliqn n sit, minime e ens gtingens, sed
oo necrium, atq illud qd ex seipso e.
n poet esse, posito, qd n eet aliqn, go
qd e ex seipso, n e ens gtingens, sed
necrium. pbr m. ens gtingens dicit id.

Nota ens contingens dici id, quod potest esse, et non esse.

quod potest esse, et non esse, ad eoque si non sit, aliquando potest ab esse per causam aliquam produci, et si habeat esse, potest illud amittere, sed praedictum ens non potest ab esse produci, si aliquando non fuisset, ergo ens contingens non esset si non produci posset ad esse, producaretur vel a seipso, vel ab alio, non a seipso, quia ipsum non existeret, ergo neque efficere potest non etiam ab alio aliquo, non enim habet aliud prius se, ponatur omnium primum non habens aliud prius a quo possit effici, quare ab ultimo ad primum, si omnia contingentia essent, et nullum necessarium, consequens esset, ut aliquando nil fuerit et nil esse potuerit, consequens omnia impossibilia fuerint, ergo etiam entia possibilia, fuissent impossibilia, quod implicat, ergo etiam implicat omnia entia esse contingentia, ergo simpliciter debet ens necessarium concedi, ergo Deus.

Nota causam primam tribus modis operari ad extra, creando, conservando, operando.

Conclusio 5da, causa prima tribus modis operatur ad extra, creando, conservando, operando, de primo inferius, de reliquis duobus modis hic disputabitur. et in hac conclusione quaeritur

an oēs cāe dependeant tam in ēēndo, q̄ in operando, siue in caāndo ab actuali ꝯcursu cāe primae, et R assertiuè, p̄br ꝯclio, oē ens qd n̄ ē Deꝰ pendet ab actuali ꝯcursu Dei, tam in ēēndo, q̄ in operando, sed cāe stae sunt uera distincta à Deo entia, tam in ēēndo, q̄ operando ac caāndo hoc ē, tam uirtꝰ operandi, q̄ ipsa operāo earum, ꝯ pendent ab actuali concursu cāe priae, tam in ēēndo, q̄ operando, ꝯseruāo n. ē ꝯtinuata rei productio l. rei in ēē ꝯtinuatio. p̄br M. oē ens pendet à ꝯseruāe Dei, ꝯ ab actuali ꝯcursu Dei, ans teste Suar: d. 21. sec. 1. sub his trāis ē certissima, et de fide traditur q̄ ab Ecclīae uarijs patribꝰ, ac potissimum à S. Aug. l. 4. Gen. ad lit. c. 12. et l. 5. c. 20. ubi, inquit, si credamꝰ, l. si possumꝰ etiam illigamꝰ usq̄ nunc operari Deum, ut si ꝯditis ab eo rebꝰ operatio eiꝰ subtrahat intereant, et loco

Omnes cāe tam in ēēndo q̄ operando, siue in caāndo ab actuali concursu Dei dependent.

Conseruatio ē ꝯtinuata rei productio.

494. etiam cit., ita inqt creatoris pōa, et oī potentis, atq; oī tenentis uirtus caā subsistendi ē oī creaē, quae uirtus ab eis, quae creata sunt regendis, si aliqn̄ cessaret, simul et illorū cessaret speēs, oīsq; naā gciderat, neq; n. sicut structuram aedium, cum fabricauerit, qs abscedit atq; illo cessante, atq; abscedente stat opus, ita l. in nictu oculi mundus stare potuerit, si Deus ei regimen sui subtraxerit, idem desumit ex multis locis SS. PP. et ex ipsa sacra script: ut ex act. 17. in ipso uiuimus, mouemur, et sumus, et ad Rom: 11 n. 36. quoniā ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt oīa. Pbr̄ etiam raē, qa qualibet res creata potē à Deo pro libitu destrui, ita, et nulla amplius totius uīse supersit, qō oēs res pendentē Deo positiuē hoc per influxum actualem gtinuum à Deo sdm ēē, qd ē gseruari, ans udr̄ ex trnis notū et gcessum ab oībus, tum qa hoc spectat ad oī poam Dei, eius qs perfectum absolu.

tum in creatas res dominium, ut possit res, si
uelit annihilare pbr etiam gsequa si n̄ de-
penderent à Deo per positiuum influxū
creaā in suo ēē, tunc Deus n̄ poēt, fa-
cere, ut praeter ipsum nil ēēt, adeoq̄ non
posset res oēs suo ēē priuare, gsequr n̄
ut plenus, ac directus Dn̄us de illis pro
arbitrio disponere, quomō n. priuaret
illas suā existiā an per actionem
g''riam rebus, atq̄ multae res n̄ hant g''riū
ut substiā Anglorum maā prīa. Sed
implicat anihilari oēs res creatas per
actionem g''riam, sic n. ex hypothesi
oēs res ēēnt anihilatae, et n̄ ēēnt, qa
una adhuc supereēt minimum, nrm̄ illa res
quae per actiēm oīa destruentem fuisset
producta, et hoc necrio, qa oīs actio rea-
lis trnāz ad aliquem trnūm, eumq̄ in-
fallibiliter producit.

Multae res n̄ habent contrarium, ut substantia Angelorum, materia prima.

Obiectio

Dices pnō, domus ab architecto semel
constructa n̄ opus habet semper ab illo sus-
tentari, gd neq̄ res à Deo productae opus hant

496. perpetuæ sustentaē, et uidetur pertinere ad
potentiam Dei, ut pōit tales effg producere
qui postq̄ facti sunt in suo ēē permaneant, et
Obiectio. siamsi agentis operaō cessat. Sdō superflua ē
ista gseruaō rerum, nam per illam nihil cōi-
cat rei, nisi idem ēē, qd ante habuit.
Obiectio. Tertiò, magis ēēt pro gloria Dei, eigqs
poā, si res à Deo semel productæ pos-
sent subsistere per se, q̄ si sint tam in-
firmæ, ut egeant perpetuæ Dei susten-
taē, ne in nihilum recidant.
Responsio. **Respond.** ad prium concesso antē
N. C. qa dispar ē raō, res n. oēs pendent
ēēialr à Deo, n̄ a. à creaīs. R. ad
Responsio. sdm. N. ans, ac licet idem esse rei
qd ante habuit cōicet per gseruaēm hæc
tn n̄ ē superflua, nam gseruaō nisi es-
set res gtinuō oē suum ēē amitterent
nisi n. à Deo oēbg tam corruptibilibg
q̄ incorruptibilibg semp idem ēē, qd
ante habuerant haret statim illud oē
Responsio. ēē periret. R. ad tertium d. si talis

rerum existia eet possibilis C. alias N.

Conclio tertia Deus, siue causa prima concurrit ad effectum, non solum immediatione uirtutis, sed etiam immediatione suppositi hoc est, Deus per se ipsum concurrit, et non per uirtutem tamen aliquam a se quasi emissam sicut Sol per radios suos a se productos, metalla in sinu terrae producit, ratio est, quia Deus uerae conseruat per se ipsum tam uirtutes operandi in causis creatis, quam ipsas earum operationes, at hoc est concurrere ad effectum, tam uirtutis quam suppositi immediate. Sed si concurreret immediate tam uirtutis, tam haec uirtus l. esset creata, l. increata, si creata, ergo tam immediate uirtutis, quam suppositi concurrit ad omnes effectus Deus. p.C. immediate uirtutis, ac suppositi ad effectum concurrit a quo immediate ac per se dependet, tam ipsa uirtus immediate producens effectum, quam uirtutis talis operatio, atque supradicta uirtus

Deus tanquam causa prima concurrit ad effectus tam immediatione uirtutis, quam suppositi ratio est, quia uerae conseruat per se ipsum tam uirtutes operandi in causis creatis, quam ipsas earum operationes.

498. creata eiusq; productiua actio dependeret
immediate dependeret à Deo, ut ex superi-
ore conclusione constat, ergo, si u. dicas esse
increatam uirtutem per quam dicas agere
causa prima, iterum sequitur, quod Deus agat
immediate suppositi, quia n. agit per uirtutem
supposito intrinsecam, atq; identificatam, ille
utiq; agit immediate suppositi, atq; si Deus
ageret per uirtutem increatam, ageret
per uirtutem supposito diuino intrinsecam
eiusq; identificatam (cum in natura Dei
omnia identificentur) ergo agit immediate
uirtutis et suppositi. Tertio in rebus
creatis illa dicitur agere immediate uirtutis
tantum, et non suppositi, quia per uirtutem à se
distinctam contingunt passum, l. effectum
non tamen per suppositum suum, sed Deus
etiam per suum suppositum, tam passum, quam
effectionem, ipsumq; effectum contingit imme-
diate, tam locali, cum sit immensus, et omni-
praesens, quam immediate suppositi in agendo

Quaenam dicant agere immediatione uirtutis tantum.

cum actio n̄ procedat im̄ediate tm̄ à uirte diffusa à Deo, ut superiore rāe ostendimus, sed etiam ab increata, ipsiq; Deo inexistente.

Contra conclusionem solitæ isthæc sunt obiectiones. prima caālitates caāe maālis et foālis n̄ sunt im̄ediatè à Deo. cum Deus n̄ possit caāe alicuius intrinsecæ caālitatem exercere, ergo n̄ oīs est, nec res oīs im̄ediatè potē à Deo dependere. Sda ad maiorem Dei gloriam eēt si diceret à Deo caāis sdis data talis uirtus ut per eam se solis agere poīnt. Tertia, sequeret Deum, et caās oēs eē tm̄ caās partiales. Tertio caās sdas oēs fore tm̄ instrum̄les, qa ad estum̄ producendum insufficientes. Quinto, si Deus concurreret ad oēs operaēs, tunc necrio concurreret etiam ad liberas, qd dici n̄ pt, tū qa sic tolleret libertas arbitrij nri, n̄ n. eēt in potestate nra agere qn̄ placeret, sed tunc qn̄ Deus concurreret, tū, qa sic Deus etiam concurreret ad peccatum, consequenter etiam eēt auctor peccati, ergo peccaret, idem n.

Contra hanc 3. c. adferunt obiectiones aliquot, quarum prima ē

Obiectio.

Obiectio.

Obiectio.

Obiectio.

480. ageret, qd peccator, item ubi actus, et effectus sunt inseparabiles, ibi qsqs ē caā actus ē etiam caā effectus, sed in actu plasphemiae, ut actus et effectus sunt inseparabiles, plasphemia n. ē in tiē mala, gō si Deus ē caā actus, erit etiam et ipsius effectus, hoc ē peccati.

Obiectio. Sextò denique nulla actio quatenus oriri à creaā, ē immediatè à Deo, sed oīs actio, quatenus à creaā oriri ē ens, gō ens quoddam n̄ ē immediatè à Deo.

Responsio. Caālitates caāe maālis et foālis n̄ sunt immediatè à Deo in genere caāe efficientis N. in genere caāe maālis, aut foālis C.

Resp: ad primum d. n̄ sunt immediatè à Deo in genere caāe efficientis N. in genere caāe foālis, aut maālis C. raō prioris, qa oīs entitas realis pendet à conseruāe actuali Dei, quaē actio Dei, raō posterioris ē, qa caālitem exercere in genere caāe maālis, aut foālis inuoluit imperfectionem, q n̄ cadit in Deum, nam deberet aliqd poē Deus in se recipere.

Responsio. **Respon:** ad sctm, d. si poībile sit C.

sin N. impossibile a. patet ex dictis ee.

Respond ad tertium N S. qa utrumq; agens totaliter producit qd libet in suo ordine, in quo etiam sufficienter uirtute ac proportionatam hent, eamq; applicant sufficienter. Responsio.

Respon: ad quartum, N S. qa multis caais sdis effus l. uirtualr, l. etiam foalr assimilant. Responsio.

Respon: ad quintum Concessa S. negat tolli libertatem, neq etiam n. fore in potestate nra agere qncunq; placeret, semp n. e paratus Deus ycurrere cum caa sta, eamq; adiuuare, si tn negare uellet Deus suum ycursum, concedo libentissime, nos tunc agere n ualitures, imo nec crinem torquere, ad probaen, q una cum raibus, ac seqlis ysequntibus ad Theol. spectantem breuiter d. ycurreret immediate Deus ad peccatum maalr sumptum C. foalr, ac moralr N. cum C. Responsio.

Deus ycurreret immediate ad peccatum maalr sumptum C. foalr, ac moraliter N.

482. sic idem agerat Deus, quod peccator ma-
ãliter, et entitative C. formaliter ac moraliter
N. duo n. iuxta Theol: morales in
actu aliquo peccati inveniuntur, primo
ipsa entitas physica talis actus, quod dicitur
maãle peccati, et haec entitas Met:
bona est, ad eamque Deus tanquam causa universalis
concurrit, ac posita lege Dei promissione
et veluti pacto libere, ac liberalis-
sime à Deo facto tenetur etiam
concurrere, alterum, quod in actu pecca-
ti inveniatur, est malitia quaedam mo-
ralis, sive defectus rectitudinis moralis
quae huic actioni deberet inesse, at
hic defectus, non est ens quoddam phy-
sicum reale, sed privativum potius pro
indeque non habet sui causam proprie ef-
ficientem, sed deficientem, atque ad hunc
defectum, quod privatio esse dicitur rectitudinis
debitae Deus non concurrit, sed sola creatura
rationalis, eaque non quaelibet, sed quae

Nota duo in actu aliquo peccati inveniri, primo maãle peccati, secundo malitiam quandam moralem, sive defectum rectitudinis moralis, qui defectus non est ens reale physicum, sed privativum.

habet usum rationis non impeditum, unde potest
sepe contingere, ut tota entitas peccati
materialiter existat, et tamen ipsum peccatum
formaliter loquendo non existat, ut fit in amen-
tibus, insanis, maniacis, inuincibiliter
ignorantibus, dormientibus, plura uide
apud Theol. antecedentes probationis illius, quâ dicitur quod
est causa actus etc. transeat, sed N. m.
malitia n. actus peccaminosi potest
separari ab actu ut occisio hostis pro-
cedens à milite auctorato, cum nutu
ducis in pugna non est peccatum, eadem
ab alio ius non habente, est per se pecca-
tum mortale. R. sed N. iterum ma-
litiam ab actu inseparabilem esse, qua-
tenus n. hic à Deo procedit, caret ma-
litiâ, seu priuatione bonitatis debitae,
ratio est, quia priuatio rectitudinis debitae,
sicut et forma cuiusque solum attribuit
illi causae, per quam stat ne ponat formam
sic priuatio combustionis in fornace Babi

Saepe potest contingere, ut tota entitas peccati materialiter existat, et tamen ipsum peccatum formaliter loquendo non existat, ut fit in amentibus.

484. lonica n̄ poterat attribui igni, ut pote fa-
cienti ex se se officium suum, sed Deo
nolenti praestare gcursum, gō cum solus
homo sit caā vōlte sua peruersa, ne ponat
debita rectitudo, in actu Deus a. cupiat, et
ad hanc incidat, ad eamq̄ rectitudinem ex-
plendam liberum arbitrium dederit n̄ a.
ad peccandum, sic n̄ poterit Deo attribui
peccatum, sed soli creaā liberē abutenti
libero suo arbitrio, sed poēt, in quis Deus
negare gcursum, ad hanc actionem puersā
ne fieret peccatum. R. d. poēt absolè esto,
ut caā tn̄ vōlis n̄ poēt, sic n. lege nāali
gcursum debitum praestare debet, sed
hac de re gsule Theol. de actibus hu-
manis.

Responsio. **Respon**: ad sextum d. nulla actio qua-
tenus à creaā procedit, ē à Deo sctm rā
et raēm implicitam N. M. explicitā C. ac per-
missā m. D. C. aliqd ens n̄ erit à Deo, se-
cundum raēm implicitam, et māali N. sctm
explicitam C.

An concursus caāe primae, cum caā scta sit eadem numero actio.

Conclio quarta gcursus caāe prīae cum caā
scta ē eadem numero actio, ug. eadem frige-

factio, quæ procedit à frigore niuis, eadem ipsa
immediatè procedit etiam à Deo, adeoq; gcur-
runt eâdem indiuisibili actie, creaa, et Deus ad
eundē effectum numero, ē cois, ut uidere ē apud Suar:
pbr gclio, si gcursus, siue actio Dei, et cre-
aturæ, qbus idem effectus producit ēent di-
uersæ actiones, tunc actio creaturæ ēēt
l. à sola creaa, l. etiam à creatore
ac Deo, prius ē falsum, et g" dicta
posterius si d!, g° sequit Deum, et ho-
minem eâdem numero actione ad eundē
effectum gcurrere, ac gsequr frustra ēēt
altera actio à solo Deo dependens.
in quam n. finem ēēt, an ut per
illum actio creaæ gseruet, itaq; in suo
ēē permaneat, atq hoc necrium n
ē prio, qa actio solius Dei sufficienr
dependet à Deo immediatè, et n per
aliam actiem, ne det processus in in-
finitum, cur n. poit Deus suam imme-
diatè gseruare, et n etiam hanc, quam

Nota Deum et creaam ad eundem numero effectum indiuisibili actie gcurrere.

486. dicimus Deo, et causae sctae esse coiem, cum utraque sit
entitas de nouo producta. Sctò non dat
actio, ad actiem, quo nec actio solius Dei
ad actiem causae sctae, ut uidetur processus
in infinitum. Tertiò, actio, quae dicitur esse
solius Dei, l. est eiusdem rationis, l. diuersae
si eiusdem, quod opus est ista, si diuersae
cur non habet actum etiam diuersae speciei

Obiectio. **Dices**, actio creatae pendet à concursu
Dei, qui est natura prior, quam actio creatae
sed idem à seipso nec pendere, nec
prius esse potest, quo actio creatae non est ea-
dem cum concursu diuino. Sctò depen-
Obiectio. dentia est ab Deo, est actui essentialis,
sed dependentia est ab causa sctae non est
actui essentialis, quo sunt dependentiae diuer-
sae, est ab Deo, et causa sctae. Tertiò
Obiectio. si est eadem actio Dei, et creatae tunc
Deus etiam denominabitur ab illa, adeoque di-
cetur Deus ab ambulare ambulare proprie
ab aliis actionibus illi cum causa creata

cuibus comedere, crescere, ac pinguescere, quod est absurdum.

Respon: ad primum ex Lessio recte Forerus cum distinctione actio creatae pendet à concursu Dei interno, sive immanente C. externo N. concursus n. Dei dupliciter accipi potest, alter est immanens, et quasi in actu primo, est quoque ipsa voluntas divina parata cum homine concurrere, ab hac voluntate causa secunda, ut Mend. ait, d. 20. sec. 3. dicitur proxime potens, ut cum homo vult movere trabem, si solus non potest, et illi accedat socius, iam cum illo potest, licet nihil ei intrinsecum socius addat potens n. est ille, cui praeparata sunt omnia necessaria ad agendum, sive extrinseca, sive intrinseca, et hac quidem Dei voluntate uti possumus, pro ut libuerit non aliter, ac si ut citatus auctor loquitur habitus esset noster, aut species impressa, alter, et proprie dictus concursus est actio Dei transiens, quae res extra Deum fit, et tamen à Deo dependet cum ergo dicimus actionem causae secundae non esse dis

Responsio Lessij. actio creaturae dependet à concursu Dei interno, sive immanente C. externo N.

Quis dicat concursus immanens.

Quaesit actio Dei transiens

488. tinctam à gcursu, siue actiõe Dei, n̄ lo-
qmr de actiõe im̄anente, siue uolitiõe
Dei, hæc n. sine dubio differt et qdm
tm̄ ab actiõe creaãe, qm̄ increatum à
creato, et infinitum à finito), sed de
actiõe transeunte, quæ neq̄ priorẽ, neq̄
ab illa propriè actio creaãa dependet,
potẽ tm̄ prior dignitate dici, ut sensus sit eã
nobiliore modo à Deo procedere, q̄ à
creaã, eo qd Deus agat independẽr n̄ ita
creaã.

Responsio. **Respond:** ad sctm d. dependẽtia à Deo
solo detrnãtè ẽ essialis N. indeterminatè, hoc ẽ dependẽtia l. à solo Deo, l. à
Deo simul et à cãa sctã ẽ essialis ef-
fui C. sed dependẽtia effus à cãa sctã n̄
ẽ essialis detrnãtè acceptus C. indeter-
minatè N.

Responsio. **Respondet** ad tertium Vasq: 1. p. d. 46.
n. 4. in actionibus im̄anentibus solum deno-
minari illud sbm̄, in quo intrinsè recipiunt
illæ, in actionibus u. transeuntibus dicitqdm
Deum etiam agens, n̄ tm̄ eadem de noiãe

quâ creaã, hinc licet gcurrat ad generãe
Pauli, n̄ tñ dr̄ propriè pater Pauli ad
hoc n. requirit ut effg̃ producat ad sitidinẽ
naãe caãe efficientis, hinc licet à Sole,
et hoĩe dicat generari homo, tñ Sol
n̄ ẽ pater hoĩs, qa n̄ ẽ similis sdm
naãm.

Conclusio quinta, gcursg caãe primae
externg cum caãis sdis, n̄ ẽ quaedam
uis creaĩs, aut principium, siue gdĩo
impressa, ac superaddita actiẽm prae-
cedens, sed identificat cum actiẽ caãe
sdae. pbr gdĩo posito gcursu Dei n̄ po-
tẽ impediri actio caãe sdae, atq positâ
ui qualibet, quae se habet, l. ut prin-
cipium, l. ut gdĩo praerequisita ad actiẽm
caãe sdae, potẽ impediri actio caãe sdae
gõ nulla uis praerequisita ad actiẽm ẽ
gcursg Dei. Mo udr̄ ex trñis nota, si
n. posito gcursu Dei n̄ sequerer infalli-
bilr̄ actio caãe sdae, eaq̃ facto ipso ex

An concursg caãe primae externg identificet cum actiẽ caãe sdae.

490. isteret, tum gcursus Dei esset talis, et non
esset, ex hyppothesi n̄ esset qa gcursus Dei
Quis dicat gcursus Dei. ē, qui cum actiē caēe sdae simul qsi currit
ac giungit, at nisi actio creāe simul es-
set, n̄ poēt utiqz ipsi giungi, gō etiam
gcursus n̄ esset p. m. posito quocunqz reāl
distincto ab actiē caē sdae, potē impe-
diri actio caē sdae, sed positā ui tanq
principio, aut gdione praerequisita in caē
sda ad actionem ipsius caē. sdae ponit
distinctum aliqd reālr ab ipsa actiē caē
sdae, gō positā tali ui etc. potē impe-
diri actio, si dicas n̄ ēē reālr distinctū
qd ab actiē caē sdae, gō erit unum
reālr. qd nos gtendimus, gō neqz aliqd
praeuium ad actiēm. Sdō ex snā aduer-
sariorum asserente gcursum caē primae
ēē uim impressam caē sdae, eiusqz prae-
cedentem actionem ac determinantē
n̄ dat in caēis liberis, gō falsum ē gcur-
sum Dei ēē uim impressam, at qa in is.

lis dari n̄ potē, problē etiam ē, neq; in
caēis necr̄ijs, dari, n̄ a. dari in caēis li-
beris rāo ē, qa sanè udī tollere liber-
latem arbitrij nr̄i, q̄d haeretici affirmant
ac Cathlīs obganniunt, nam ut ex Les-
sio colligit lib. de gratia hāc ui, l.
sicut adversarij appellant praedeter-
minaē, docent primò eā praeuenire uoltem
nrām. Sdò, ut eam habeamus l. n̄ habe-
amus, n̄ pendere à nr̄a potestate. Ter-
tiò, si impressa nobis ē, tunc nos debe-
re operari, nec poē n̄ operari. Quartò
eodem, quo praedeterminaō ponit momen-
to etiam poni assensum uoltis. Quintò
eam priorem ēē naām in uolte q̄m ipsa
gsentiat eo ipso, q̄d per hanc ad assen-
sum detrn̄et uoltas. Sextò requiri prae-
dictam praedetrnaēm pp eam, q inter
caām priām et sdam ē subordinaēm
idq; tam ad naāles, siue necr̄ios, q̄ li-
beros, tam bonos, q̄ malos actus, qbus po-

492.

Nota potam liberam positis ōibus ad agendum necessarijs agere posse, vel actionem omittere.

sitis, si argum. potā libera ē, q̄ positis ōibus ad agendū necrijs potē agere, vel actiēm omittere sed posito tali cursu Dei, sive praedeterminē vollās n̄ potē ā agere, ut ex tertia parte doctrinae adversariorum colat, ḡo voltās nrā n̄ ēēt libera. ḡo tolleret p snām adversariam, libertas arbitrij nr̄i.

An concursus Dei sit idem cum caās sctis, an u. diversus.

Conclusio sexta, cursus Dei cum caās sctis ē diversus pro diversitate specifica aut numerica actionum in caās sctis rāo evidens ē, qa actiones in caās sctis sunt diversae specie et numero, sed cursus Dei ē idem cum actionibus caārum sctarum, ḡo si actiones caārū sctarum sunt diversae, et prout sunt diversae, ita etiam erit cursus Dei distinctus.

An concursus Dei producat totum effectum.

Conclusio septima, cursus Dei n̄ producit ens in cōi tm̄ absq̄ singularitate, sed utrumq̄ simul, ad eiq̄ totum, effectum producit rāo ē, qa qd caā sctā idem etiam producit caā prima, sed caā sctā producit

totam entiam, omniaque praedicata tam supera quam inferiora essentiae ergo etiam. probr. M. quae causa prima et secunda habent eandem actionem productivam, p. etiam m. quae entitas in communi, et in singulari non dantur a parte rei a se mutuo divisae, et causa secunda producit entiam in singulari, ergo etiam producit simul entiam in communi consequentes totum effectum.

Quaeres, quae sit ratio cur Dei concursus nunc sit huius nunc alterius speciei, nunc productio graminis ut. nunc spinae alias lapidis. R. Determinare Deum, quod in gratia paratus est dare cuiuslibet speciei concursum a causa secunda exigente hic, et nunc talem et non aliam actionem adiuvantem determinatur ergo Deus obiective a causis secundis attendens seque accommodans earum quae petitionibus variis ad effectus suos producendos

Quaeres, quae nam sit ratio cur Dei concursus nunc sit huius nunc alterius speciei

Responsio.

Quaeres ultimo, quae conditiones requirantur

494. ut agens agat. Rp. d. assignari coitr prio ut passum sit debitè applicatū agenti et intra sphaerum activitatis ipsius. Sdo ut sit agenti aliquâ raē dissimilè passum, unde nihil agat simile in simile ug. calidum ut quinqs. in calidū ut s. Tertio ut agens sit à passo distinctum realiter. Quarto ut caēe urles, quales sunt Deus et Caelum unà ocurrant, veruntā an ocursus Caeli ita ad actiones rerum sublunarium necrius sit, ut absqs eo nil agere possit, alibi dicendum ē, sicut de reliquistribus in libris de generatione.

Quaeres, quae nam gdio nes requirantur. ut agens agat.

Respondeo.

Nota nihil agere simile in simile.

QVAESTIO 9ma.

DE causa finali, ideali, causisque per accidens